



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE

Vojkova cesta 61, 1000 Ljubljana

T: 01 471 33 22

F: 01 431 81 17

E: gp.dgzs@urszr.si

www.sos112.si

Številka: 8420-9/2024-2 - DGZR

Datum: 11. 07. 2024

OCENA OGROŽENOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE ZARADI POJAVA POSEBNO NEVARNIH BOLEZNI ŽIVALI

Verzija 3.1

Leon Behin
sekretar
generalni direktor

KAZALO

1	Uvod	3
2	Vrsta, oblika in značilnosti ogroženosti	4
3	Viri okužbe oziroma vzroki nastanka in širjenja bolezni živali	5
4	Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka in širjenja bolezni živali	5
5	Posebno nevarne bolezni živali	6
5.1	Kratek opis posebno nevarnih bolezni živali	7
5.1.1	Slinavka in parkljevka	7
5.1.2	Goveja kuga	8
5.1.3	Kuga drobnice	9
5.1.4	Pljučna kuga govedi	9
5.1.5	Vozličasti dermatitis	9
5.1.6	Mrzlica doline Rift	10
5.1.7	Osepnice ovc in koz	11
5.1.8	Konjska kuga	11
5.1.9	Afriška prašičja kuga	12
5.1.10	Klasična prašičja kuga	14
5.1.11	Visoko patogena aviarna influenza	15
5.1.12	Atipična kokošja kuga	16
5.2	Bolezni živali in podnebne spremembe	17
6	Pogostost pojavljanja posebno nevarnih bolezni živali	23
7	Mogoč potek in pričakovano širjenje bolezni	29
8	Verjetnost nastanka verižnih nesreč	30
9	Veterinarski ukrepi za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje posebno nevarnih bolezni živali	30
9.1	Veterinarski ukrepi	31
9.1.1	Zgodnje odkrivanje virov okužbe	31
9.1.2	Obveščanje o posebno nevarnih boleznih živali	31
9.1.3	Epizootiološka poizvedba	31
9.1.4	Cepljenje	32
9.1.5	Čiščenje in razkuževanje, dezinfekcija ter deratizacija	32
9.1.6	Odstranitev in usmrtitev okuženih živali	33
10	Razvrščanje gospodarstev, občin in izpostav URSZR (regij) v razrede ogroženosti zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali	33
10.1	Razvrščanje gospodarstev	36
10.2	Razvrščanje občin	39
10.3	Razvrščanje regij	48
11	Predlogi ukrepov za preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic posebno nevarnih bolezni živali	52
12	Zaključek ocene ogroženosti	53
13	Razlaga okrajšav	57
14	Viri podatkov in vsebin za pripravo ocene ogroženosti	58
15	Priloge	59

1 Uvod

Oceno ogroženosti Republike Slovenije zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali, verzija 3.1, je pripravila Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje (URSZR) na podlagi Navodila o pripravi ocen ogroženosti (Uradni list RS, št. 39/95), Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19), Zakona o veterinarskih merilih skladnosti (Uradni list RS, št. [93/05](#), [90/12](#)–ZdZPVHVVR, [23/13](#)–ZZZiv-C, [40/14](#)–ZIN-B in [22/18](#)) in Pravilnika o boleznih živali (Uradni list RS, št. 81/07 in 24/10) v sodelovanju z Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljnjem besedilu: UVHVVR) Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljnjem besedilu: MKGP). Ocena je dopolnitev ocene verzije 3.0 z leta 2020.

Ocena ogroženosti Republike Slovenije zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali je narejena zaradi mogočega izbruha posebno nevarnih bolezni pri živalih, pojava epizootij oziroma panzootij.

Verzija ocene 3.1 glede na verzijo ocene 3.0 prinaša spremembe pri klasifikaciji posebno nevarnih bolezni živali, opisih posebno nevarnih bolezni živali ter opisih ukrepov kot odziv na te bolezni. Večja pozornost je namenjena afriški prašičji kugi, pojavom posebno nevarnih bolezni živali v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: RS) po letu 2019, zlasti pojavu aviarne influence. V oceni omenjeni pravni akti so bili ažurirani. Ocena je usklajena z vsebino nove verzije Ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali, ki jo je leta 2024 pripravilo MKGP oziroma UVHVVR. Delno je spremenjeno podpoglavje o povezavi med posebno nevarnimi boleznimi živali in podnebnimi spremembami. Nekateri deli besedila so bili optimizirani, nekoliko je spremenjen zaključek ocene ogroženosti in nekoliko sta dopolnjena razlaga okrajšav ter seznam virov.

Ker je bila ocena dopolnjena samo z vsebinami iz nove Ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali, ki jo je MKGP oziroma UVHVVR pripravilo leta 2024, ni bila usklajevana z drugimi ministrstvi in drugimi deležniki.

Z dnem podpisa te ocene preneha veljati Državna ocena ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali, verzija 3.0, št. 842-5/2018-12-DGZR z dne 30. januarja 2020.

2 Vrsta, oblika in značilnosti ogroženosti

Bolezni živali so bolezni, ki jih povzročajo biološki agensi in se neposredno oziroma posredno prenašajo z okužene oziroma bolne živali na zdravo, lahko pa tudi na ljudi (zoonoze). Med te bolezni spadajo številne bolezni z zelo različnimi simptomi, velikokrat specifičnimi glede na virulentnost povzročitelja (sposobnost povzročitelja, da povzroči bolezen). Znaki bolezni se lahko pojavijo kmalu po okužbi, v nekaj dneh (na primer influenza), ali pa se bolezen razvija počasi, lahko tudi več mesecev ali let (na primer tuberkuloza). Med njimi so bolezni, ki so lokalizirane in zajamejo le določen organ ali pa so generalizirane in je prizadeto vse telo.

Bolezni živali se glede na število obolelih pojavljajo:

1. **sporadično** – zboli ena oziroma zbolijo posamezne živali;
2. **v obliki izbruha** – omejen pojav bolezni, ki po času in kraju nastanka ter številu prizadetih živali presega navadno stanje na določenem omejenem območju ali pri skupini posameznikov;
3. **enzootsko (enzootija)** – bolezen se v različni jakosti stalno pojavlja na določenem ožjem območju in se ne širi;
4. **epizootsko (epizootija)** – bolezen izbruhne pri večjem številu živali oziroma velikost prizadetega območja presega navadno stanje in pomeni tveganje za večji del populacije živali ter je zato treba takoj ukrepati;
5. **panzootsko (panzootija)** – bolezen živali se hitro širi med živalmi na velikem območju in zajame več celin.

Glede na izid bolezni je bolezni živali mogoče deliti na:

- bolezni, ki se jih lahko popolnoma ozdravi;
- bolezni, ki preidejo v kronično obliko;
- bolezni, pri katerih je izid pogin.

Pri nekaterih boleznih živali ostanejo doživljenjski klicenosci.

Neprisotnost bolezni pri živalih je pomembna za zagotavljanje zdravja ljudi in živali ter varne hrane. Pomembno je, da imamo učinkovit sistem za zgodnje odkrivanje bolezni in hitro ukrepanje tako na nacionalni ravni kot tudi v širšem evropskem prostoru. Posledice pojava bolezni živali se kažejo kot izguba dohodka na ravni posameznika oziroma gospodarstva (pogini in usmrtnitve živali) ter na ravni občine in države (omejitve pri trgovanju oziroma izvozu, pomanjkanje surovin za industrijo idr.) (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

3 Viri okužbe oziroma vzroki nastanka in širjenja bolezni živali

Povzročitelji bolezni živali so: virusi, bakterije, paraziti, glivice, plesni in prioni.

Ločujemo med okužbo in boleznijo. Okužba je posledica stika dovzetne živali s povzročiteljem bolezni. Vir za večino okužb živali je druga žival, krma, gnoj, oprema, vektorji itn. Bolezen je le eden od možnih izidov okužbe, njen razvoj pa je odvisen tako od virulence povzročitelja kot od dovzetnosti živali.

Nevarnost bolezni je, da se lahko pojavljajo množično in se širijo v obliki izbruhov, epizootij oziroma panzootij.

4 Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka in širjenja bolezni živali

Pomembna dejavnika, ki poleg značilnosti povzročitelja vplivata na širjenje bolezni, sta okolje in vedenje živali. Na nastanek bolezni in njihovo širjenje vplivajo:

- prilagajanje in spremembe povzročiteljev,
- dovzetnost živali za okužbo,
- trgovanje z živalmi,

- podnebje, vreme in okoljske spremembe, kot so globalno segrevanje in posegi v naravo oziroma v okolje, ki vplivajo na širjenje nalezljivih bolezni na nova območja (na primer afriška prašičja kuga, kuga drobnice),
- mednarodna potovanja,
- turizem,
- nove tehnologije in industrija,
- naravne in druge nesreče,
- namerno širjenje bolezni živali (biološko orožje).

5 Posebno nevarne bolezni živali

Posebno nevarne bolezni živali so bolezni kategorije A s seznama Izvedbene uredbe 2018/1882/EU z dne 3. decembra 2018 o uporabi nekaterih pravil za preprečevanje in obvladovanje bolezni za kategorije bolezni s seznama ter o oblikovanju seznama vrst in skupin vrst, ki pomenijo precejšnje tveganje za širjenje navedenih bolezni (UL L 308, 4. 12. 2018, str. 21–29), ki se navadno ne pojavljajo v Evropski uniji in za katere je treba ob njihovi potrditvi sprejeti takojšnje ukrepe za izkoreninjenje v skladu z Delegirano uredbo 2020/687/EU z dne 17. decembra 2019 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta glede pravil za preprečevanje in obvladovanje nekaterih bolezni s seznama (UL L 174, 3. 6. 2020, str. 64–139) (UVHVVR, 2024).

Preglednica 1: Posebno nevarne bolezni živali. Vir: UVHVVR, 2024

Bolezen
Slinavka in parkljevka (SIP)
Goveja kuga
Kuga drobnice
Pljučna kuga govedi
Vozličasti dermatitis (VD)
Mrzlica doline Rift (RVF)
Osepnice ovc in koz
Konjska kuga
Afriška prašičja kuga (APK)
Klasična prašičja kuga (KPK)

Visoko patogena aviarna influenza (HPAI)
Atipična kokošja kuga

Skladno z Zakonom o veterinarskih merilih skladnosti mora imetnik živali vsak sum bolezni sporočiti veterinarski organizaciji. Za posebno nevarne bolezni mora UVHVVR pripraviti načrte ukrepov ob pojavu bolezni. Načrt ukrepov določa postopke in ukrepe ob pojavu bolezni, shemo delovanja služb, opremo, sredstva, osebje, ki sodeluje ob izvajanju ukrepov, in drugo. Na spletni podstrani GOV.SI so dostopni načrti ukrepov za posebno nevarne bolezni živali, kot so slinavka in parkljevka (SIP), klasična prašičja kuga (KPK), aviarna influenza (AI oziroma HPAI), atipična kokošja kuga, afriška prašičja kuga (APK), konjska kuga in vozličasti dermatitis (VD) (UVHVVR, 2019).

5.1 Kratek opis posebno nevarnih bolezni živali

5.1.1 Slinavka in parkljevka

Slinavka in parkljevka (SIP) je zelo nalezljiva virusna bolezen parkljarjev, predvsem goveda, ovc, koz, prašičev in tudi nekaterih vrst parkljaste divjadi (jelenjadi, srnjadi in divjih prašičev). Za bolezen so najbolj dovzetni govedo, prašiči, ovce in koze. Z mlekom se lahko okužijo tudi psi in mačke, vendar ne kažejo nobenih kliničnih znakov in bolezen zlahka preživijo. Konji so povsem nedovzetni, perutnina pa se okuži le v izjemnih okoliščinah. Za človeka virus slinavke in parkljevke ni nevaren. Če pa do okužbe le pride, se kaže v obliki vročine in mehurjev na ustnicah, jeziku in rokah.

Bolezen povzroča virus iz skupine Picorna virusov, ki ima sedem podtipov. Najpomembnejši podtipi so O, A in C. Osnovni vir infekcije so bolne živali v akutni fazi bolezni, ki izločajo virus z vsemi sekreti in ekskreti. Živali izločajo virus do ozdravitve, kar je povprečno 10 dni, nekatere živali pa ostanejo klicenoske in virus še dolgo izločajo.

Visok pogin se lahko pojavi pri mladih živalih, predvsem jagnjetih in pujskih. Pri odraslih živalih redko pride do pogina. Bolezen povzroča ogromno gospodarsko škodo, pri čemer ne gre toliko za neposredne izgube zaradi poginov (od dva do pet odstotkov), kot za posredne, med katere štejemo dolgotrajno in bistveno zmanjšano proizvodnjo mleka, zvriganje, rojevanje nevitnih živali, hujšanje itn. Bolezen

predstavlja zelo pomembno oviro pri mednarodnem trgovanju z živalmi in njihovimi proizvodi.

Pri govedu je prvi znak bolezni visoka telesna temperatura, ki jo spremljajo potrtost, neješčnost in nenaden padec mlečnosti. Sledi pojav mehurčkov po jeziku, ustnicah, dlesnih, dentalni plošči, nosnicah, koži nad parklji in med njimi, po seskih itn. Mehurčki v 24 urah popokajo in pustijo boleče razjede. Pri hudih okužbah lahko pride do luščenja sluznice jezika. Razjede po ustih privedejo do povečanega izločanja sline, cmokanja in oteženega hranjenja. Zaradi poškodb na parkljih pride do akutne šepavosti in zavračanja gibanja, sekundarne infekcije pa lahko povzročijo resne poškodbe globinskih tkiv parkljev. Zelo hitro pride tudi do izgube telesne mase. Poškodbe na seskih lahko povzročijo vnetje vimena.

Pri prašičih se pojavijo vročica, neješčnost in upiranje gibanju. Najbolj izražene so spremembe na parkljih, ki povzročijo akutno šepanje in pogosto ležanje, zlasti če so prašiči nastanjeni na trdih tleh. Mehurčki po jeziku so pri prašičih zelo redek pojav in se tudi zelo hitro pozdravijo. Slinavka in parkljevka se pri drobnici pojavi v najblažji obliki in velikokrat tudi ni dovolj hitro ugotovljena. Mehurčki se pojavijo po navadi na zobni plošči in zgornji strani jezika. Gre za drobne poškodbe, ki se zelo hitro pozdravijo. Poškodbe nog je zelo težko prepoznati, se pa spremembe najpogosteje pojavijo v reži med parklji. Največkrat je v čredi drobnice opaziti šepanje, ki ga je treba ločiti od drugih oblik šepanja. Tako kot pri drugih vrstah živali lahko tudi pri drobnici pride do nenadnih, visokih poginov mladičev, predvsem zaradi poškodb srčne mišice.

5.1.2 Goveja kuga

Goveja kuga je zelo nalezljiva akutna virusna bolezen prežvekovalcev in prašičev. Povzročitelj spada med viruse iz družine *Paramyxoviridae*. Bolezen se prenaša z neposrednim stikom med živalmi, virusi pa so v izdihanem zraku, solzah, nosnem izcedku, slini, fecesu in urinu. Bolezen se začne z visoko temperaturo. Živali so potrte in nemirne, izgubijo apetit, pojavi se izcedek iz oči in nosu, dihanje je hitro in plitvo. Na sluznicah ust, nosu in urogenitalnega trakta se pojavijo majhne nekrotične spremembe, ki se hitro večajo. Lahko se povečajo tudi površinske bezgavke. Po nastanku nekrotičnih sprememb na sluznicah se pojavi močna driska, ki ji sledijo hitra dehidracija, kolaps in smrt. Večina živali pogine v 6 do 12 dneh po pojavu kliničnih znakov. Bolezen lahko poteka tudi subakutno, in sicer v endemičnih območjih ali ob

okužbi z manj virulentnimi sevi virusa. Ob pojavu bolezni v visoko dovzetni populaciji je obolevnost do 100-odstotna, smrtnost pa okoli 50-odstotna (od 25- do 90-odstotna).

5.1.3 Kuga drobnice

Kuga drobnice je bolezen ovc in koz ter je podobna goveji kugi. Virus, ki jo povzroča, je soroden virusu goveje kuge in spada v družino *Paramyxoviridae*. Okužene živali izločajo virus z izdihanim zrakom in vsemi izločki. Bolezen se prenaša z neposrednim stikom med živalmi in se širi na nova območja s premiki okuženih živali.

Bolezen se kaže s povišano temperaturo, potrtostjo in neješčostjo. Pojavi se tudi izcedek iz nosu in oči. Dva do tri dni po pojavu povišane temperature se pojavijo spremembe na ustni sluznici, ki nekrotizirajo. Večina živali dobi močno drisko, ki vodi v hitro dehidracijo in hujšanje. Smrtnost je lahko tudi do 90-odstotna.

5.1.4 Pljučna kuga govedu

Pljučna kuga govedu je akutna, subakutna ali kronična bolezen govedu, ki jo povzroča *Mycoplasma mycoides* subsp. *mycoides* SC (bovini podtip). Govedo se okuži z vdihavanjem okuženih kapljic, nujen pa je tesen stik med živalmi. Pri akutni obliki se pojavijo povišana temperatura, neješčost, potrtost in hitro dihanje. Temu sledita suh kašelj, ki postane sčasoma močnejši, in bolečina v prsnem delu, zaradi česar živali zavzamejo netipično držo telesa. Smrtnost je lahko do 50-odstotna. Pri subakutnih in kroničnih primerih so klinični znaki blagi in se lahko tudi prezrejo. Lahko pride do rahlega zvišanja telesne temperature, izgube kondicije in respiratornih znakov, ki se lahko izrazijo le ob povečani aktivnosti. Pri teletih do šestega meseca starosti se lahko bolezen izrazi kot artritis, s šepanjem in otekljami prizadetih sklepov.

5.1.5 Vozličasti dermatitis

Vozličasti dermatitis (VD) je virusna bolezen goveda in vodnih bivolov, ki jo povzroča virus iz družine *Poxviridae* in je soroden virusu osepnic ovc in koz. Gre za akutno infekcijsko bolezen, ki lahko prizadene govedo vseh starosti. Bolezen se hitro širi, predvsem s premiki živih živali. V preteklosti je bila bolezen omejena na države podsaharske Afrike, nato se je pojavljala v vseh afriških državah. Leta 2015 se je bolezen prvič pojavila v EU (Grčija), leta 2019 pa se je bolezen razširila še v Bolgarijo

ter države Zahodnega Balkana (Makedonija, Srbija, Albanija, Kosovo in Črna gora) (UVHVVR, 2019).

Bolezen se kaže s nihajočo oziroma povišano temperaturo, z vnetjem nosne sluznice, očesnih veznic, čezmernim slinjenjem in izcedki iz nosu in oči. Pri obolelih živalih se mlečnost precej zniža. Pojavijo se boleči vozlički, veliki od dva do pet centimetrov, ki se nenadno razvijejo po celem telesu, predvsem po glavi, vratu, vimenu in presredku. Vozlički prizadenejo kožo in podkožje, iz njih se lahko izloča serozna tekočina. Po dveh tednih lahko vozlički nekrotizirajo in se ločijo od okolice. Lahko pride tudi do sekundarne bakterijske okužbe vozličkov in do nastanka gnojnih ran in abscesov. Po sluznicah ustne votline, prebavil, sapnika in pljuč se pojavijo lezije. Bezgavke so povečane, pojavijo se otekline po okončinah. Pojavi se odpor do gibanja, živali težko dihajo, so depresivne, neješče, hujšajo in so izčrpane (UVHVVR, 2019).

Glavni način prenosa bolezni je mehanski prenos z vektorji iz debela členonožcev (*Arthropoda*). Čeprav do zdaj ni bila ugotovljena specifična vrsta vektorja, imajo komarji (npr. *Culex mirificens* in *Aedes natrionus*) in muhe (npr. *Stomoxys calcitrans* in *Biomyia fasciata*) veliko vlogo pri prenosu bolezni. Vir okužbe lahko pomeni tudi neposreden stik z okuženimi živalmi. Do prenosa bolezni lahko pride tudi z zaužitjem vode in krme, onesnažene s slino okuženih živali. Poskusno pa so izzvali okužbo pri živalih tudi z inokulacijo materiala iz vozličev po koži in s krvjo. Bolezen se ne prenaša na ljudi (UVHVVR, 2019).

Pojav bolezni ima velik ekonomski vpliv predvsem zaradi velikih posrednih škod in izgub, ki nastanejo v proizvodnji (upad mlečnosti, zmanjšana kakovost kož), in zaradi prepovedi premikov živali in proizvodov na območja z omejitvami in z njih. Smrtnost živali ni velika. Bolezen se ne zdravi. V RS te bolezni ni, vendar UVHVVR med drugim izvaja tudi monitoring z aktivnim nadzorom s kliničnimi pregledi nekaterih kmetijskih gospodarstev na območjih s povečanim tveganjem (UVHVVR, 2019).

5.1.6 Mrzlica doline Rift

Mrzlica doline Rift je akutna virusna bolezen, ki jo prenašajo komarji in večinoma prizadene prežvekovalce ter ljudi. Virus spada v družino *Bunyaviridae*. Pri živalih prenos bolezni brez vektorjev (komarjev) ni pomemben, pri ljudeh pa je pomembna pot okužbe tudi pri ravnanju s tkivi, krvjo oziroma izločki okuženih živali ali v laboratoriju.

Pri ovcah je obolevnost skoraj 100-odstotna, smrtnost pa je največja pri zelo mladih jagnjetih (95- do 100-odstotna) in teličkih (okoli 70-odstotna). Bolezen lahko poteka perakutno, kar pomeni, da ovce poginejo čez noč oziroma nenadoma oslabijo in se zgrudijo. Pri akutnem poteku se povišata telesna temperatura in pulz, ovce oslabijo, negotovo hodijo, bruhamo in imajo izcedek iz oči in nosu. Lahko se pojavijo tudi krvava driska in krvavitve po vidnih sluznicah. Pri odraslih ovcah je verjetnejša subakutna oblika, ki se kaže s povišano temperaturo, neješčostjo in oslabelelostjo. Pogosto je prepoznaven znak zlatenica. Pri brejih ovcah pride do zvriganja. Klinični znaki pri kozah so podobni, vendar manj intenzivni. Tudi pri govedu so klinični znaki podobni. Bolezen se prav tako močneje izrazi pri mladih živalih. Pri brejih živalih sta pogosta zvriganje in padeč mlečnosti.

5.1.7 Osepnice ovc in koz

Osepnice ovc in osepnice koz sta zelo sorodni boleznima, ki ju povzroča virus iz družine *Poxviridae*. Verjetno gre za isti virus, pri katerem je prišlo do prilagoditve na vrsto živali. Bolezen se širi po dihalni poti z neposrednim prenosom med živalmi. Ker je virus precej stabilen, je pomemben vir okužbe tudi kontaminirano okolje. Okužene živali izločajo virus z vsemi izločki in krastami.

Pri mladih živalih poteka bolezen v precej hujši obliki kot pri starejših. Poleg visoke temperature se pojavita slinjenje in izcedek iz oči ter nosu. Prizadete živali se nočejo gibati, na koži pa se pojavijo spremembe, ki so vidnejše na mestih s kratko dlako, pojavijo pa se tudi na sluznicah. Celjenje mehurčkov lahko traja od pet do šest tednov. Smrtnost lahko doseže 50 odstotkov, pri mladih živalih pa tudi do 100 odstotkov.

5.1.8 Konjska kuga

Konjska kuga je akutna ali subakutna virusna bolezen enoprstih kopitarjev, ki jo prenašajo insekti. Bolezen povzroča virus RNK, ki spada v družino *Reoviridae*. Najbolj dovzetni so konji in mule. Smrtnost pri konjih je lahko do 95-odstotna, pri mulah pa od 50- do 70-odstotna. Osli so manj dovzetni za bolezen.

Pri konjih se bolezen pojavlja v štirih oblikah. Pljučna oblika poteka perakutno s povišano temperaturo in močno oteženim dihanjem. Pojavita se pljučni edem in penast

izcedek iz nosnic. Konji stojijo z razširjenimi prednjimi nogami, iztegnjeno glavo, spuščeni ušesi in imajo razširjene nosnice. Pri srčni obliki se poleg povišane temperature pojavijo edemi na glavi, in sicer na vekah, ustnicah, licih, jeziku in grlu, ki se pri hudi obliki širijo tudi na vrat, prsi in trebuh. Mešana oblika se lahko začne kot srčna oblika, ki ji sledijo znaki pljučne oblike s kašljem, izločanjem penaste tekočine in kolapsom ali z blagimi znaki pljučne oblike, po katerih se pojavijo edemi. Najblažja oblika poteka kot vročica, najpogosteje subklinično. Poleg povišane temperature se pojavijo vnetje očesnih veznic, oteženo dihanje in povišan utrip.

5.1.9 Afriška prašičja kuga

Afriška prašičja kuga (APK) je bolezen domačih in divjih prašičev. Povzročitelj je virus, ki spada v družino *Asfarviridae*. Za akutno obliko bolezni so značilni visoka telesna temperatura, krvavitve po koži in sluznicah ter visok pogin živali. Mehki klopi iz rodu *Ornithodoros*, posebno *O. moubata* in *O. erraticus*, so rezervoar virusa v naravi. V klopah se lahko virus uspešno razmnožuje in prenaša z okuženega na neokuženega prašiča. Za virus APK so v naravi dovzetni samo prašiči, domači in divji. Evropski divji prašič je na virus prav tako občutljiv kot domači prašič. Divji prašiči zbolijo s klinično sliko bolezni, ki je podobna tisti, ki se pojavlja pri domačih prašičih. Virus se najpogosteje prenaša ob stiku okužene živali z neokuženo. Tudi vsi proizvodi in stranski proizvodi iz okuženih prašičev so mogoč vir infekcije, zlasti kot krma za prašiče (pomije). Mehaničen prenos je mogoč z obleko, obutvijo in instrumenti ter s prevoznimi sredstvi (letalski, ladijski promet). Bolezen je zelo podobna klasični prašičji kugi.

Bolezen lahko poteka perakutno – živali nenadoma poginejo (brez kliničnih znakov), najpogostejša oblika bolezni pa je akutna oblika, kronično obliko pa povzročajo manj virulentni sevi virusa. Prizadeti prašiči so potrti, ne jedo, če jih prisilimo h gibanju, se neradi gibljejo, zanaša jih v zadnjem delu, ležijo in se tiščijo skupaj, kot da jih zebe. Najprej se pojavi povišana temperatura. V začetku okužbe se pojavljajo pomodrelost sluznic, nekoordinirano gibanje, driska in bruhanje. Pozneje se pojavita difuzna hiperemija in rožnato obarvanje kože po rilcu, ušesih, repu in spodnjih delih nog. Živčna znamenja so pogosta tudi v začetnih stadijih bolezni, kažejo pa se s gibanjem živali v krogu, tresenjem mišic in krči. Pri domačih prašičih je smrtnost pogosto 100-odstotna. Pri nizko virulentnih sevih pride do manj izrazitih kliničnih znakov bolezni. Pri kronični obliki je inkubacija daljša, pojavljajo se kožne spremembe v obliki alopecij, dermatitisa in rožnatih sprememb po koži trebuha. Pri brejih svinjah lahko pride do

dviga telesne temperature, povečanega števila abortusov, majhnih gnezd in mrtvorojencev.

V preteklosti je bila bolezen, kot že ime pove, omejena na države Afrike, v zadnjih letih pa se je po vnosu v Gruzijo in Rusijo razširila v Baltske države, na Poljsko, Češko in v Romunijo (UVHVVR, 2019). Na območju EU je APK prisotna od leta 2014 (UVHVVR, 2024). Leta 2019 se je bolezen razširila tudi na Madžarsko in Srbijo. Bolezen je že precej let prisotna tudi na Sardiniji, kjer je endemična (UVHVVR, 2019). Trenutno je prisotna v 13 državah članicah in v sosednjih državah. Leta 2023 sta APK prvič prijavili tudi Hrvaška ter Bosna in Hercegovina (UVHVVR, 2024).

Evropska unija in pristojni organi v okuženih državah članicah izvajajo številne ukrepe za nadzor in izkoreninjenje bolezni, vendar je pri tem ključnega pomena dobro sodelovanje z lovci in njihovimi združenji ter s kmeti in njihovimi združenji. Lovci spremljajo zdravstveno stanje v populacijah divjih živali in imajo ključno vlogo pri varovanju zdravja živali, vključno z domačimi živalmi. Prav tako imajo pomembno vlogo pri preprečevanju vnosa in širjenja te bolezni gozdni delavci in obiskovalci gozda (UVHVVR, 2019).

Vse od prvih pojavov APK na območju EU je UVHVVR dejavna predvsem na področju preprečevanja vnosa bolezni v državo in širjenja bolezni. Glavni poudarek je na preprečevanju prenosa s populacije divjih prašičev na domače, kar bi pomenilo veliko gospodarsko škodo za prašičerejski sektor. Največ prizadevanj je zato usmerjenih v ozaveščanje vseh deležnikov o nevarnosti APK, načinih vnosa ter o ukrepih, ki jih je treba izvajati za preprečevanje vnosa in morebitno širjenje bolezni, vključno z biovarnostnimi ukrepi (UVHVVR, 2024).

UVHVVR ima pripravljen Načrt ukrepov ob pojavu APK, ki določa ukrepe ob pojavu APK. Prav tako sta pomembna zagotavljanje ukrepov biovarnosti na gospodarstvih in upoštevanje predpisov za uvoz in trgovanje (UVHVVR, 2024).

Za učinkovito ukrepanje še pred pojavom bolezni v RS je bil konec leta 2020 sprejet Zakon o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (Uradni list RS, št. 200/20), ki določa tri stopnje ukrepov: nujne ukrepe za preprečevanje in zgodnje odkrivanje APK pri divjih prašičih (preventivni ukrepi), nujne ukrepe za območje visokega tveganja ter nujne ukrepe za obvladovanje in izkoreninjenje APK pri divjih

prašičih. Trenutno ima RS zaradi pojava APK pri divjih in tudi domačih prašičih na Hrvaškem, skladno z omenjenim zakonom, določena območja visokega tveganja.

Bolezen v RS še ni bila ugotovljena, vendar njeno širjenje z vzhoda (Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Srbija) in zahoda (Italija) pomeni vse večje tveganje tudi za populacije domačih in divjih prašičev v RS (UVHVVR, 2024).

5.1.10 Klasična prašičja kuga

Klasično prašičjo kugo (KPK) povzroča virus, ki spada med pestivirusse iz družine *Flaviviridae*. Prašiči izločajo virus z vsemi izločki, zlasti s slino, urinom in fecesom. Različni sevi virusa se širijo različno hitro. Praviloma se bolj virulentni sevi širijo hitreje in povzročajo višjo obolevnost. Smrtnost lahko doseže 90 odstotkov. Virus se med rejami širi na različne načine. Med najpogostejše sodi nakup prašičev v inkubaciji ali trajno okuženih. Pomemben je tudi prenos s prašičjim mesom in izdelki ter pomijami. Bolezen lahko prenašajo tudi ljudje, predvsem kmetje in veterinarji, z obutvijo, obleko in opremo. Mogoč je prenos s krvosesi in insekti in vetrom, vendar je ta način prenosa virusa manj pogost. Tudi divji prašiči so mogoč vir infekcije za domače prašiče.

Pujski lahko poginejo v perakutni fazi brez kliničnih znamenj, vendar je najpogostejša akutna oblika. Prizadeti prašiči so potrti, ne jedo, se neradi gibljejo, če jih prisilimo h gibanju, jih zanaša v zadnjem delu, ležijo in tiščijo se skupaj, kot da jih zebe. Najprej se pojavi povišana telesna temperatura. V začetku se pojavlja zaprtje, ki mu sledita driska in bruhanje. Pozneje se pojavita difuzna hiperemija in rožnato obarvanje kože po trebuhu. Pojavlja se konjunktivitis. Veke so včasih zlepljene zaradi posušenega gnojnega izcedka. Živčna znamenja so pogosta tudi v začetnih stadijih bolezni. Gibanje v krogu, tresenje mišic in krči so najpogostejši. Smrt nastopi navadno sedem do 15 dni po začetku bolezni. Pri nizko virulentnih sevih so znaki manj izraženi. Pri kronični obliki je inkubacija daljša, pojavljajo se kožne spremembe v obliki alopecije, dermatitisa, rožnatih sprememb po koži trebuha. Pri brejih svinjah lahko pride do dviga temperature, zvriganja, majhnih gnezd, mrtvorojencev in nenormalnosti pri pujskih.

5.1.11 Visoko patogena aviarna influenza

Aviarno influenco povzročajo virusi influence tipa A, ki spadajo v družino *Orthomyxoviridae*. Znotraj te družine poznamo tri tipe virusov: A, B in C, vendar le virusi tipa A okužijo ptice. Glede na njihovo virulentnost jih razvrščamo v dve skupini:

- zelo virulentni virusi, ki povzročajo visoko patogeno aviarno influenco (HPAI),
- nizko virulentni virusi, ki povzročajo nizko patogeno aviarno influenco (LPAI).

Okužene živali izločajo virus prek nosnic, ustne oziroma kljunske votline, konjunktiv in kloake. Inficirane živali lahko izločajo virus še pred pojavom kliničnih znakov, oziroma ob okužbi vodne perutnine, tudi kadar so le klicenosci. Virus se prenaša z direktnim stikom med dovzetnimi vrstami ali pa prek kontaminiranih površin oziroma hrane. Ker se virus HPAI nahaja tudi v drugih organih oziroma tkivih, so lahko trupla poginulih ptic ob kanibalizmu in predatorstvu pomemben vir okužbe. Vertikalni prenos je mogoč le ob kontaminaciji jajčne lupine in jajčne vsebine. Čeprav veljajo prostoživeče ptice za rezervoar virusov AI, imajo te manjšo vlogo pri prenosu HPAI na domačo perutnino. Veljavna teorija je, da prostoživeče ptice prenesejo na domačo perutnino nizko patogene seve, ki lahko postanejo bolj ali zelo patogeni in tako povzročijo HPAI. Pomemben faktor pri prenosu HPAI virusov je človek, saj pri nepazljivosti oziroma nevednosti lahko razširi virus že s svojo obleko, čevlji, opremo, krmo ali vozili. Navadno se virus širi med osebkami istih ali sorodnih vrst, prenos virusa pa je mogoč tudi s ptic na sesalce in ljudi ali obratno.

Klinični znaki AI so različni: prizadeti so lahko dihalni, prebavni, reprodukcijski ali živčni sistem. Najbolj očiten znak je velik pogin, tudi do 100-odstotni. Pri akutni obliki imajo lahko živali živčne znake, kot so ataksija, tresenje glave in vratu, tortikolis, težko stojijo, so neaktivne in se manj oglašajo. Pojavi se potrtost, zmanjšata se ješčnost in poraba vode. Pri nesnicah pade nesnost, ki se v nekaj dneh popolnoma ustavi. Pojavijo se lahko tudi edem podkožja glave, cianoza kože v področju glave in na nogah, kihanje, kašljanje, izcedek iz nosnic, konjunktivitis, sinusitis. Pri nojih poročajo tudi o krvavih driskah in briljantno zelenemu urinu. Prostoživeče ptice in ptice v kletkah navadno ne kažejo znakov obolenja. Visok pogin s kliničnimi znaki neješčnosti, slabe koordinacije v gibanju in splošne depresije je bil opisan pri goseh, racah, labodih, velikih flamingih, golobih, vrabcih in papigi pri okužbi s HPAI H5N1.

Monitoring na AI se v RS izvaja od leta 2004. Vsako leto se za naslednje leto pripravi program monitoringa (od leta 2012 v skladu z določbami Odločbe Komisije 2010/367/EU). Program monitoringa, ki ga vsako leto pripravi UVHVVR, sofinancira Evropska komisija. Program se izvaja v rejah perutnine in pri prostoživečih pticah na območju celotne države. Vzorčenje in preiskave se izvajajo v okviru vsakoletne Odredbe o izvajanju sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja živali, programov izkoreninjenja bolezni živali ter cepljenj živali (UVHVVR, 2019).

Aviarna influenza se je v RS prvič pojavila leta 2006 pri prostoživečih pticah v severovzhodnem delu RS (Koblerjev zaliv, Maribor, Dogoš, Spodnji Duplek, Starše in Ptujsko jezero). Po 11 letih je bila v RS 5. januarja 2017 znova potrjena visoko patogena aviarna influenza (HPAI) pri prostoživečih pticah, in sicer podtip H5N8, ki se je pozimi 2016/17 širil po Evropi tako pri prostoživečih pticah (predvsem vodnih) kot pri perutnini. Poleg tega podtipa se v Evropi pojavlja tudi HPAI podtipa H5N5, ki je bil v RS ugotovljen 27. januarja 2017 pri labodih (UVHVVR, 2019). Od leta 2020 je v manjšem obsegu ves čas prisotna. Prvi primeri HPAI pri perutnini in pticah v ujetništvu (v živalskem vrtu) so bili potrjeni v letih 2021 in 2023. Leta 2021 je bila AI potrjena v manjši dvoriščni reji perutnine (100 živali). Izvedeni so bili vsi predpisani ukrepi (usmrtitev vse perutnine na okuženem gospodarstvu, neškodljiva odstranitev trupel, čiščenje in razkuževanje, določitev zaščitnega in ogroženega območja, omejitve premikov itn.). Leta 2023 je bila prisotnost virusa AI ugotovljena v prosti reji kokoši nesnic (približno 1000 živali). Odrejeni so bili ukrepi v skladu z Uredbo 2016/429/EU in DA 2020/687/EU, in sicer usmrtitev vse perutnine na okuženem gospodarstvu, neškodljiva odstranitev trupel, čiščenje in razkuževanje, določitev zaščitnega in ogroženega območja, omejitve premikov itn. (UVHVVR, 2024). Leta 2024 so do maja še dvakrat odkrili pojav te bolezni pri prostoživečih pticah (labodih grbcih), in sicer v začetku februarja na območju občin Markovci, Hajdina in Ptuj ter aprila v Prekmurju (spletna stran UVHVVR, 2024).

5.1.12 Atipična kokošja kuga

Atipična kokošja kuga je zelo nalezljiva virusna bolezen perutnine in ptic. Povzročitelji so aviarni paramiksovirusi serotipa1 (APMV-1), ki jih uvrščamo v rod *Rubulavirus*. Bolezen se najpogosteje širi s premiki živih ptic (prostoživeče ptice, ptice v kletkah, tekmovalni golobi, nakup perutnine), z ljudmi in opremo, s perutninskimi proizvodi, s kontaminirano krmo in vodo, prek drugih živalskih vrst, ki ne zbolijo, z vetrom in ob

cepljenju (kontaminacija cepiv, instrumentov za cepljenje, nepopolna inaktivacija vakcin). Možnost horizontalnega prenosa okužbe je zelo visoka. Vertikalni prenos je mogoč le ob kontaminaciji jajčne lupine in jajčne vsebine. Okužene živali lahko širijo virus, preden kažejo klinične znake bolezni. Okužijo se lahko tudi cepljene živali, ki klinično ne zbolijo, vendar virus izločajo. Med boleznijo izločajo živali virus z vsemi izločki, zlasti kapljično in s fecesom. Bolezen lahko prenašajo tudi ljudje, predvsem kmetje in veterinarji, z obutvijo, obleko in instrumenti.

Klinični znaki so različni. Pri okužbi z velogenimi sevi virusa se bolezen pojavi nenadoma in se hitro razširi na vse živali v jati. Kadar gre za perakutni potek, živali poginjajo tudi brez predhodnih kliničnih znakov. Okužbe z velogenimi sevi navadno povzročajo oteženo dihanje, apatičnost, depresijo in vodeno zeleno drisko s primesmi krvi. Roža in podbradek sta cianotična, opazna je tudi oteklina glave. Živali imajo zaprte oči, očesne veznice so otečene, vrat pa stegnen naprej. Ker ne jedo in ne pijejo, dehidrirajo in obnemorejo. Pogin je zelo visok in lahko v nekaj dneh doseže 90 odstotkov. Živali, ki preživijo akutno fazo bolezni, kažejo prizadetost centralnega živčnega sistema. Pojavijo se ataksija, tortikolis in pareza. Opaziti je tudi rahlo drhtenje celotnega telesa ali krče. Nevrotropni velogeni sevi povzročajo najprej akutne dihalne motnje, ki jim v enem do dveh dneh sledijo živčni znaki. Driske navadno ni opaziti. Prizadeta je celotna jata. Pogin je višji pri mlajših živalih – lahko doseže tudi 90 odstotkov, pri starejših pa je nižji, pogine jih do 50 odstotkov. Mezogeni sevi povzročajo blažje klinične znake. Živali so neješče, kihajo, pojavi se tudi rumenozelena driska, nesnost pa se zniža. Živčni znaki se lahko pojavijo šele po dveh tednih, večinoma pri mladih živalih. Za lentogeno obliko okužbe so značilni blage respiratorne motnje in padec nesnosti, živali so neješče. Po preboleli bolezni se nesnost povrne na prejšnjo raven. Pri golobih je klinična slika podobna tisti pri kokoših. Živali so potrte, perje je nasršeno, opazna je neješčost. V sedmih dneh po okužbi se pojavijo živčni znaki: ohromelost nog in kril, tortikolis in tresenje ter poliurija. Oboli lahko 70 odstotkov živali v jati, smrtnost pa lahko doseže 20 odstotkov. Za okužbo so bolj občutljive mlade živali, še posebno v starosti, ko nimajo več maternalnih protiteles.

5.2 Bolezni živali in podnebne spremembe

Ko govorimo o posebno nevarnih boleznih živali, ne moremo več mimo njihove povezanosti s podnebjem in podnebnimi spremembami. Zato je v to podpoglavje

ocene delno prevzeto tudi besedilo, ki ga je za pripravo Ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali, verziji 2.0 in 3.0, pripravila UVHVVR.

Živinorejski sistemi, podnebne spremembe in zdravje živali so povezani v zapletene mehanizme. Tako na primer živinoreja vpliva na obseg izpustov toplogrednih plinov, kot sta metan in dušikov oksid, kmetijska dejavnost, skupaj s proizvodnjo živali, pa predstavlja kar od 10 do 12 odstotkov svetovnih emisij toplogrednih plinov. Poleg ogljikovega dioksida je treba omeniti še emisije metana in dušikovega oksida, ki nastajata predvsem pri živinorejski proizvodnji, na riževih poljih in pri uporabi dušikovih gnojil. Čeprav imata tudi metan in dušikov oksid močan vpliv pri nastajanju učinka tople grede, se ne sproščata v ozračje v takih količinah kot ogljikov dioksid, ki ima tudi daljšo razpolovno dobo v primerjavi z omenjenima plinoma (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Spremembe podnebja se kažejo v kakovosti vode, zraka in hrane, pa tudi s spremembami v ekosistemih, kmetijstvu, industriji in naseljih. Zdravje živali je lahko posledično prizadeto zaradi ekstremnih dogodkov in s pojavom novih oziroma ponovnim pojavom starih nalezljivih bolezni, pri čemer se nekatere med njimi prenašajo z vektorji (npr. insekti in drugimi prenašalci bolezni), ki so močno odvisni od vremenskih razmer (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Pomemben vpliv na podnebne spremembe ima proizvodnja živali, predvsem prežvekovalcev, ki s sproščanjem metana in dušikovega oksida prispevajo k večjim količinam toplogrednih plinov v ozračju. Po drugi strani pa tudi podnebne spremembe vplivajo na proizvodnjo in zdravje rejnih živali ter proizvodnjo krme za živali. Kmetijski sektor prispeva od 10 do 12 odstotkov globalne emisije toplogrednih plinov v obliki ogljikovega dioksida. Prispeva tudi 40 odstotkov skupne emisije metana (iz črevesne fermentacije, razkrajanja gnoja in poplave riževih polj) in 65 odstotkov skupne količine dušikovega oksida (iz kmetijskih zemljišč, zaradi uporabe dušikovih gnojil, gnojenja in sežiganja biomase). Prav tako ima živinoreja pomemben vpliv na uporabo zemljišč, pri čemer se največ s krčenjem gozdov za ustvarjanje pašnikov in njiv večajo površine, namenjene živinoreji (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Vpliv podnebnih sprememb na živinorejo in zdravje živali se kaže v različnih oblikah. Predvsem je treba omeniti spremembe v temperaturi in razpoložljivosti pitne vode ter spremembe v produktivnosti ekosistemov. Ti dejavniki so močno odvisni od

geografskega območja in imajo lahko negativne posledice na biotsko raznovrstnost ter blago in storitve, kot so proizvodnja hrane in potrebe po vodi (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Primarni dejavniki, ki povezujejo podnebne spremembe in produktivnost živali (rodnost, zdravje in bolezni živali) ter živinoreje kot kmetijske panoge (proizvodnje mesa, mleka, jajc, volne ipd.) so:

- spremembe v vzorcih, intenziteti in razporeditvi padavin čez leto (spremenjeni padavinski režimi);
- višje povprečne in najvišje temperature ter vročinski valovi, ki vplivajo na živino s toplotnim stresom, na rastline v občutljivih fazah njihovega življenjskega cikla pa s povečevanjem evapotranspiracije iz pridelkov in z izhlapevanjem vode iz tal in vodnih zadrževalnikov;
- pogostejši oziroma intenzivnejši ekstremni vremenski dogodki (poplave, nevihte, močan veter, suše ipd.), ki povzročajo povečano smrtnost živali, večjo verjetnost za poškodbe bivalnih prostorov živali, povečano obremenitev higienskih služb za odvoz poginulih živali in večje potrebe po zavetiščih za živali (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Sekundarni dejavniki podnebnih sprememb, ki se kažejo kot posledice primarnih dogodkov, so:

- več bolezni in parazitskih obolenj;
- slabši apetit in prebavljivost krme pri živalih;
- novi insekti in bolezni, ki se širijo iz toplejših krajev, ter drugi členonožci (*Arthropoda*);
- slabše priraščanje in splošno počutje živali (npr. zmanjšana proizvodnja mleka);
- večja smrtnost in obolelost starejših živali in mladičev;
- povečano število nekaterih bolezni, ki se prenašajo z vodo;
- pomanjkanje hrane in pitne vode za živali;
- vpliv na kakovost in velikost življenjskega prostora živali zaradi pogostejših poplav ter gozdnih požarov in drugih požarov v naravnem okolju;

- povečano število škodljivcev, manj pogost stres mraza na živino, povečano število zajedavcev, intenzivnejši napadi zajedavcev oziroma komarjev zaradi milejših zim (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Spremembe podnebja vplivajo na zdravje živali na več načinov. Vedno, ko pride do večjih nihanj vremenskih spremenljivk, lahko pride tudi do večjih bioloških sprememb, tako v zdravju oziroma pojavi bolezni živali kot v populacijski dinamiki živali, distribuciji in razpoložljivosti patogenov v okolju. V procesu spremembe zdravja oziroma pojavi bolezni prihaja do stalnega nihanja, ki se kaže v spremembi ravnotežja med tremi elementi ekološke triade: posrednikom, gostiteljem in okoljem. Tako se lahko patogeni v okolju pojavljajo v večji gostoti, so bolj agresivni in vplivajo na nihanje imunosti gostiteljskih vrst. Okolje vpliva na sistem zdravja živali in se nenehno spreminja, sistem pa ni imun na take spremembe (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Spremembe v vremenskih vzorcih spremenijo prostorsko razporeditev prenašalcev bolezni oziroma vektorjev, kot so insekti, ektoparaziti in endoparaziti (npr. komarji in klopi ter drugi členonožci). Ker so členonožci zelo občutljivi na spremembe okolja (predvsem na spremembe temperature), to vpliva tudi na širjenje in prenos bolezni, ki so odvisne od vektorjev. Tako bodo bolezni, kot so mrzlica zahodnega Nila, afriška prašičja kuga (APK), venezuelski encefalomyelitis kopitarjev, lymska borelijoza, rumena mrzlica in visceralna leishmanioza, ostale omejene na distribucijo vektorjev in so precej odvisne od prisotnosti vektorja. Pojav vedno novih bolezni na določenem območju in pojav starih, ki se širijo z vektorji, kaže na jasen primer povezave med podnebnimi spremembami in vplivi na zdravje živali ter posredno tudi ljudi. S pogostejšim pojavom ekstremnih dogodkov bo prišlo tudi do povečanja števila smrtnih žrtev, ki so povezane s podnebnimi spremembami in širjenjem bolezni ljudi in živali (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Predvidevamo lahko, da bo v časovnem okviru do 10 let marsikje, tudi pri nas, zaradi podnebnih sprememb prišlo do novih oziroma ponovnih pojavov bolezni živali, ki so neposredno povezane s podnebnimi spremembami v regiji. Obremenitev okolja s patogeni je še najbolj očitna ob fekalno-oralni poti prenosa, ki se navezuje na prenos prek vode. Te bolezni vključujejo aviarno influenco (AI) in atipično kokoško kugo pri divjih pticah, ki se selijo glede na letni čas. Naravni cikel virusa aviarne influence pri raci mlakarici, ki je najpogostejši naravni gostitelj virusa, vključuje zaužitje vode, okužene z virusom AI. Replikacija virusa poteka predvsem v končnem delu črevesnega

trakta rase. Virusi, ki ga nato ptice selivke poleti deponirajo v višjih zemljepisnih širinah, se lahko shranijo v permafrostu v subarktičnih razmerah in tukaj preživijo stoletja. Za divje ptice je znano, da so zbiralniki oziroma katalizatorji različnih patogenov, vključno z virusom zahodnega Nila, kjer ptice delujejo kot naravni gostitelji, v katerih se virus lahko razmnožuje. Prav tako lahko anaerobne bakterije vraničnega prisada v obliki spor preživijo v zemlji več desetletij (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Bolezni, ki se prenašajo s členonožci, tvorijo sorodno, vendar drugo kategorijo. Posredni prenos povzročiteljev bolezni poteka z različnimi vrstami klopotov. Vrsta mehkih klopotov se npr. hrani na svinji bradavičarki, ki ima pomembno vlogo pri prenosu afriške prašičje kuge (APK). Povzročitelj virusa APK lahko v klopu preživi do osem let. Obstajajo tudi številne mušice in komarji, ki lahko prenašajo bolezni, ki vključujejo tako imenovano »spečo stopnjo« patogenov. Tako lahko virus mrzlice doline Rift (RVF) preživi v jajčecih komarjev več let, dokler daljša obdobja padavin ne omogočijo nadaljnjega razvoja komarja iz rodu *Aedes*, ki se nato hrani na prežvekovalcih in tako oživi cikel RVF, kar posledično vodi do izbruha bolezni pri prežvekovalcih. Okuženi prežvekovalci, ki so v gostih naseljih v stiku z ljudmi, lahko prenesejo bolezen prek komarjev tudi na ljudi ter tako prispevajo k širjenju RVF med ljudmi. Širjenje insektov na daljše razdalje in širša geografska območja je mogoče tudi z vetrom. Primer takega širjenja se je zgodil poleti 2006 v Veliki Britaniji, kjer se je virus bolezni modrikastega jezika (bolezen sicer ne spada več med posebno nevarne bolezni živali), ki ga prenašajo mušice, razširil iz Belgije. Zelo verjetno je, da je bil tudi izbruh virusa Schmallenberg v Veliki Britaniji v začetku leta 2012 posledica okuženih mušic, ki jih je veter prinesel s celinske Evrope (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Iz navedenih primerov je razvidno, da so posledice podnebnih sprememb zelo kompleksne in se lahko kažejo v različnih oblikah tudi na zdravju živali. Lahko se spremeni tudi način prenosa bolezni. Virus APK kroži v silvatični obliki (gozdna oblika) v vsaj 22 različnih genotipih pri svinji bradavičarki v gozdovih južne Afrike. Leta 2007 se je genotip 2 iz pristanišča ob Črnem morju iz Gruzije prenesel v srednjo Evropo. Predvideva se, da so bili izvor kontaminirani mesni izdelki iz Mozambika ali Madagaskarja, ki so vsebovali virus APK, v Gruziji pa so jih zaplenili in z njimi krmili domače prašiče. Trenutno se APK postopno širi na območje vzhodne Evrope predvsem s prevozom kontaminiranih izdelkov iz prašičjega mesa, pa tudi s premiki prašičev. Pomemben vir širjenja bolezni je tudi evrazijski divji prašič, ki je prenašalec bolezni (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024). Bolezen v RS še ni bila ugotovljena, vendar

predstavlja njeno širjenje z vzhoda (Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Srbija) in tudi zahoda Italije vse večje tveganje tudi za populacije domačih in divjih prašičev v RS.

Spopadanje oziroma prilagajanje na negativne posledice podnebnih sprememb mora temeljiti na strategiji prilagajanja živinoreje, medsebojnega sodelovanja različnih institucij oziroma služb in izobraževanja ter usposabljanja ljudi, kar pomeni:

- a) uvesti spremembe v upravljanju, tehnologiji in infrastrukturi, kot so:
 - varovanje pašnikov in njihove biotske raznovrstnosti pred propadanjem;
 - priprava sistema hitrega odziva na nevarnosti za zdravje živali in rastlin;
 - uporaba dobre prakse rabe zemljišč, da se zmanjša nevarnost erozije;
 - povečanje dostopnosti v smislu količine in kakovosti vode za živino;
 - uporaba genotipov z večjo odpornostjo na sušo in na vedno večje pritiske vektorjev bolezni;
 - ustvarjanje krmnih rezerv za krizna obdobja;
- b) okrepiti raziskave, razvoj in prenos novih tehnologij;
- c) razviti informacijske in podporne sisteme za pomoč pri odločanju v javnem in zasebnem sektorju (z uporabo kakovostnih meteoroloških podatkov, vključno s sistemi zgodnjega opozarjanja in uporabo matematičnih modelov za predvidevanje dogodkov in njihovih posledic);
- d) razviti in razširiti uporabo kmetijskega zavarovanja, primerne za podnebna tveganja (UVHVVR, 2024);
- e) izboljšati prostorsko načrtovanje, zaščititi ekosisteme, delovanje povodij in biotsko raznovrstnost (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024, MOP, 2020);
- f) razviti ustrezne institucionalne zmogljivosti za prilagajanje in usklajevanje na nacionalni in lokalni ravni; kar pomeni prilagajanje organizacij in standardov ter ustvarjanje novih zmogljivosti za boljšo učinkovitost pri reševanju posledic podnebnih sprememb (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Krepitev institucij in usposabljanje sta velik korak v tej smeri. Slogan »One Health – Eno zdravje« pomeni združitev skupnih dejavnikov tveganja, ki delujejo na stopnji naravne in kmetijske krajine, na kmetijah, v klavnica in predelavi ter distribucijskih kanalih. »One health – Eno zdravje« povezuje zdravstvene strokovnjake, veterinarje in inšpektorje za hrano ter delavce, ki delajo v ribištvu, gozdarstvu, na področjih varstva rastlin, upravljanja naravnih virov, v prehranski industriji in javnem zdravju. Proaktiven

pristop je ključnega pomena za upravljanje podnebnih tveganj. Podnebne spremembe in socialno-ekonomski vplivi teh sprememb zahtevajo posodobljene strategije nadzora za veterinarsko službo pri ugotavljanju in predvidevanju nastanka bolezni, povezanih s podnebnimi spremembami. Ključne so raziskave ter predlogi preventivnih ukrepov (rešitev oziroma ustreznega odzivanja) na lokalnih in regionalnih ravneh, ki pa zahtevajo podporo različnih mednarodnih organizacij za raziskave in izobraževanje. Ti ukrepi imajo jasne gospodarske, okoljske in družbene koristi, saj z njimi dosežemo potencialne učinke in zmanjšujemo nevarnosti za ekosisteme in zdravje ljudi ter živali, povezanimi s podnebnimi spremembami (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Zaradi obsežnega prometa z živalmi in njihovimi proizvodi, sprememb v okolju, velikih koncentracij živali na nekaterih območjih ter drugih dejavnikov pomenijo posebno nevarne bolezni grožnjo za zdravje živali v RS, kar zahteva pripravo in načrtovanje ukrepov ob pojavu posameznih posebno nevarnih bolezni živali. Poleg bolezni, ki so znane že desetletja in stoletja, se pojavljajo nove oziroma se stare pojavljajo v novi, spremenjeni obliki. Prav tako se zaradi spremenjenih podnebnih razmer in prilagoditve povzročiteljev stare bolezni širijo na območja, na katerih jih v preteklosti ni bilo (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Zaščita živali pred posebno nevarnimi boleznimi obsega sistem družbenih, skupinskih in posameznih aktivnosti ter ukrepov za njihovo preprečevanje, obvladovanje in zatiranje ter odstranjevanje njihovih posledic. Uspešno preprečevanje in obvladovanje posebno nevarnih bolezni živali temelji na učinkovitem sistemu spremljanja in usklajenega delovanja veterinarskih ter drugih služb. Najpomembnejše je hitro in učinkovito ukrepanje ob pojavu bolezni, še posebno tistih, ki se pojavljajo kot epizootije (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

6 Pogostost pojavljanja posebno nevarnih bolezni živali

Preglednica 2: Posebno nevarne bolezni živali in njihovo pojavljanje na območju RS
Vir: UVHVVR, 2024, spletna stran UVHVVR, 2024

Bolezen	Leto izbruha
Slinavka in parkljevka (SIP)	1968
Goveja kuga	1883

Bolezen	Leto izbruha
Kuga drobnice	nikoli ugotovljeno
Pljučna kuga govedi	nikoli ugotovljeno
Vozličasti dermatitis (VD)	nikoli ugotovljeno
Mrzlica doline Rift (RVF)	nikoli ugotovljeno
Osepnice ovc in koz	nikoli ugotovljeno
Konjska kuga	nikoli ugotovljeno
Afriška prašičja kuga (APK)	nikoli ugotovljeno
Klasična prašičja kuga (KPK)	1992, 1996
Visoko patogena aviarna influenza (HPAI)	2006, 2017, 2020, 2022 (prostoživeče ptice), 2021, 2023 (prostoživeče ptice, ptice v ujetništvu in perutnina), 2024 (prostoživeče ptice)
Atipična kokošja kuga	1966, 1991

V RS so se po podatkih UVHVVR v preteklosti pojavile te epizootije nevarnih bolezní živali:

- atipična kokošja kuga leta 1966 na območju takratne občine Ptuj,
- slinavka in parkljevka leta 1968 na območju takratnih občin Sežana, Postojna, Koper, Nova Gorica, Ajdovščina, Ilirska Bistrica, Logatec, Cerknica in Ljubljana,
- manjši izbruhi atipične kokošje kuge leta 1991,
- manjši pojav klasične prašičje kuge (KPK) leta 1992 ter nazadnje leta 1996,
- visoko patogena aviarna influenza (ptičja gripa, HPAI) pri prostoživečih pticah leta 2006 v severovzhodnem delu RS (Koblerjev zaliv, Maribor, Dogošé, Spodnji Duplek, Starše in Ptujsko jezero). Aviarna influenza se je znova pojavila leta 2017. 5. januarja tega leta je bila namreč potrjena visoko patogena aviarna influenza pri prostoživečih pticah. Ugotovljen takratni podtip bolezní H5N8 prizadene tako prostoživeče ptice (predvsem vodne) kot domačo perutnino. Prvi primer bolezní je bil potrjen pri treh poginjenih labodih grbcih (*Cygnus olor*), najdenih v ribniku v Pragerskem (občina Slovenska Bistrica). Od leta 2020 je aviarna influenza v manjšem obsegu ves čas prisotna. Prvi primeri HPAI pri perutnini in pticah v ujetništvu (v živalskem vrtu) so bili potrjeni v letih 2021 in 2023. Leta 2021 je bila AI potrjena v manjši dvoriščni reji perutnine (100 živali). Izvedeni so bili vsi predpisani ukrepi (usmrtitev vse perutnine na okuženem gospodarstvu, neškodljiva odstranitev trupel, čiščenje in razkuževanje, določitev

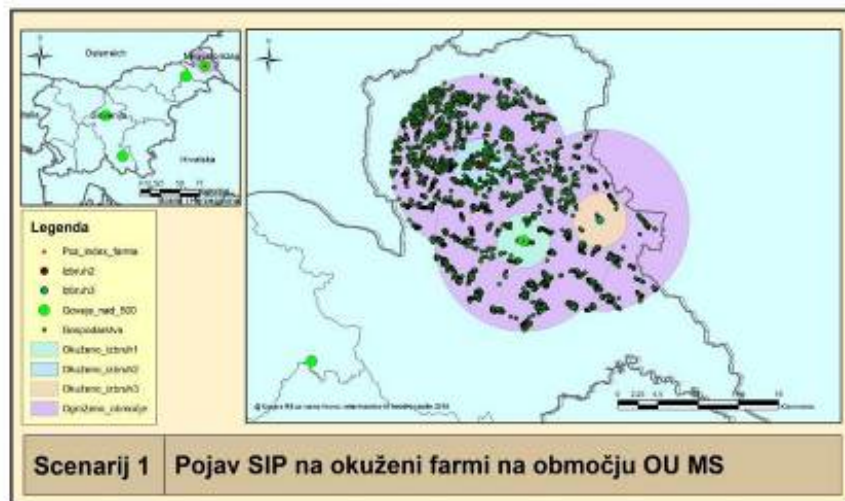
zaščitnega in ogroženega območja, omejitve premikov itn.). Leta 2023 je bila prisotnost virusa AI ugotovljena v prosti reji kokoši nesnic (približno 1000 živali). Odrejeni so bili ukrepi v skladu z Uredbo 2016/429/EU in DA 2020/687/EU: usmrtitev vse perutnine na okuženem gospodarstvu, neškodljiva odstranitev trupel, čiščenje in razkuževanje, določitev zaščitnega in ogroženega območja, omejitve premikov itn. (UVHVVR, 2024). Leta 2024 so do maja še dvakrat odkrili pojav te bolezni pri prostoživečih pticah (labodih grbcih), in sicer v začetku februarja na območju občin Markovci, Hajdina in Ptuj ter aprila v Prekmurju (spletna stran UHVVR).

V RS so bile z ukrepi zdravstvenega varstva živali v preteklosti zatrite oziroma uspešno nadzorovane bolezni živali, ki bi lahko povzročile večjo gospodarsko škodo in bile nevarne tudi za zdravje ljudi (na primer izbruha slinavke in parkljevke ni bilo vse od leta 1968), saj je bil izveden uspešen sistem nadzora ter izvajanja predpisanih ukrepov.

UVHVVR je na podlagi Uredbe o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (Uradni list RS, št. 62/14 in 13/17) leta 2015 pripravila, leta 2016 in 2024 pa dopolnila Oceno tveganja za posebno nevarne bolezni živali. Za pripravo te ocene so bili narejeni trije scenariji tveganja pojava posebno nevarnih bolezni živali, in sicer pojav slinavke in parkljevke (SIP), aviarnе influence (AI) in klasične prašičje kuge (KPK). Vsi trije scenariji tveganja so izmišljeni, vendar realni. V en scenarij je vključen tudi čezmejni vidik pojavljanja in širjenja bolezni. V oceni ogroženosti so prikazani v strnjeni vsebini.

Scenarij izbruha slinavke in parkljevke (SIP) obravnava izbruh te bolezni na območju severovzhodnega dela države, kjer je gostota parkljarjev večja. Scenarij tveganja opisuje izbruh na gospodarstvu z intenzivno rejo goveda. Lastnik gospodarstva, ki redi 655 glav govedi, šest prašičev in sedem glav drobnice, je kupil 45 telet iz Bolgarije. Dva dni po vhlevitvi so se pri živalih pojavili značilni klinični znaki bolezni. Ukrepi lokalnega veterinarja, ki je posumil na SIP, med drugim vključujejo prepoved premikov živali in proizvodov s sumljivega gospodarstva ali nanj, omejitve gibanja ljudi oziroma živali in prepoved odvoza trupel živali. Do prihoda strokovne skupine, ki jo je aktiviralo Državno središče za nadzor bolezni (DSNB), je veterinar ostal na gospodarstvu. Epizootiološka poizvedba je pokazala, da nekaj telet izvira iz Turčije, kjer je ta bolezen endemična. Z ilegalno ladijsko pošiljko iz Turčije so bila v Burgas (Bolgarija) pripeljana tri teleta, ki še niso kazala znakov bolezni. Vhlevljena so bila z drugimi živalmi iz

Bolgarije, ki so se zbirale za nadaljnji transport po EU. Glede na podatke je tovornjak iz Bolgarije pripeljal v RS skupno 50 živali, 45 jih je dostavil na omenjeno gospodarstvo, dve pošiljki sta odšli na dve drugi gospodarstvi (kontaktni gospodarstvi) (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

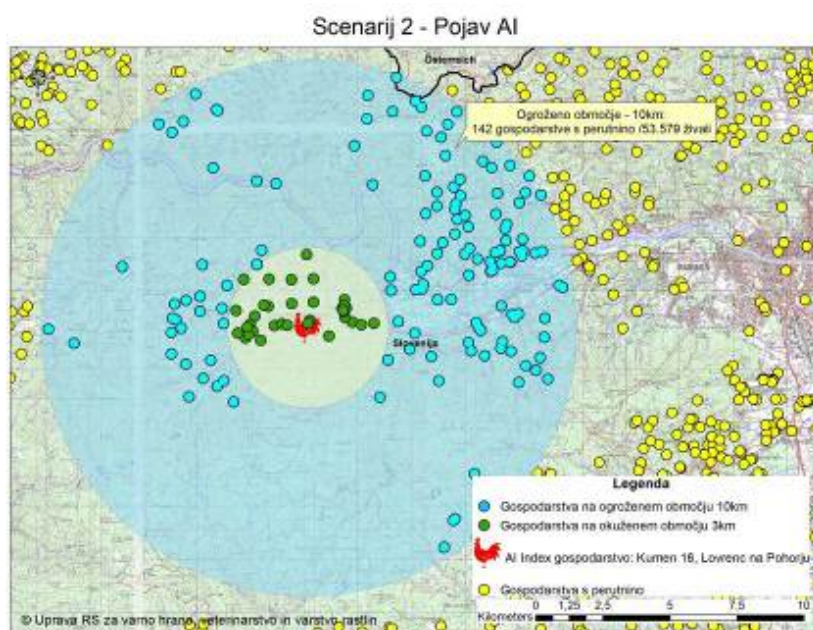


Slika 1: Pojav SIP na območju Pomurja in Madžarske. Vir: UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024

V RS so bila ugotovljena tri žarišča (izbruhi) bolezni. Prvi izbruh je bil označen kot Izbruh 1, sočasno sta sledila še dva (Izbruh 2 in Izbruh 3) na drugih dveh gospodarstvih. Na vseh treh gospodarstvih so bili odvzeti vzorci in poslani v laboratorij Nacionalnega veterinarskega inštituta v Ljubljani. Bolezen je bila potrjena, zato so bili uvedeni ustrezni ukrepi. Okrog omenjenih gospodarstev sta bili določeni še okuženo (polmer najmanj tri kilometre) in ogroženo območje (polmer najmanj 10 kilometrov). Na okuženem območju je 406 gospodarstev, na ogroženem pa 3081. Na skupno 3487 gospodarstvih redijo 11.006 govedi, 44.173 prašičev in 1805 glav drobnice. Poleg drugih ukrepov določa Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje slinavke in parkljevke tudi neškodljivo odstranjevanje trupel poginjenih in usmrčenih živali. Od potrditve posebno nevarne bolezni živali (SIP) se ukrepi za preprečevanje širjenja in izkoreninjenje izvajajo še vsaj 30 dni od pojava bolezni. Na treh okuženih gospodarstvih je skupno 690 živali, ki jih je treba usmrtiti in neškodljivo odstraniti v predelovalnem obratu. Po pojavu bolezni in vseh ukrepov (čiščenje, razkuževanje, vzpostavitev dezbarier, nadzor) je treba ponovno pridobiti status države proste bolezni, kar traja najmanj 12 mesecev po zadnjem pojavu bolezni. Po izračunih stroškov bi bilo

za zajezitev in sanacijo izbruha SIP glede na vsebino scenarija tveganja za približno tri milijone evrov stroškov in škode (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024), ob upoštevanju obdobja pred zadnjim desetletjem.

Drug scenarij tveganja opisuje izbruh aviarnе influence (AI), predpostavka je bila, da je prišlo do pojava bolezni pri perutnini na Pohorju. Pri sistematičnem nadzoru bolezni pri prostoživečih pticah je bila bolezen ugotovljena v severovzhodnem delu države, na območju, ki ga pokrivata OU UVHVVR Ptuj in Maribor. Na tem območju je večja gostota gojene perutnine (UVHVVR, 2016), UVHVVR, 2024.

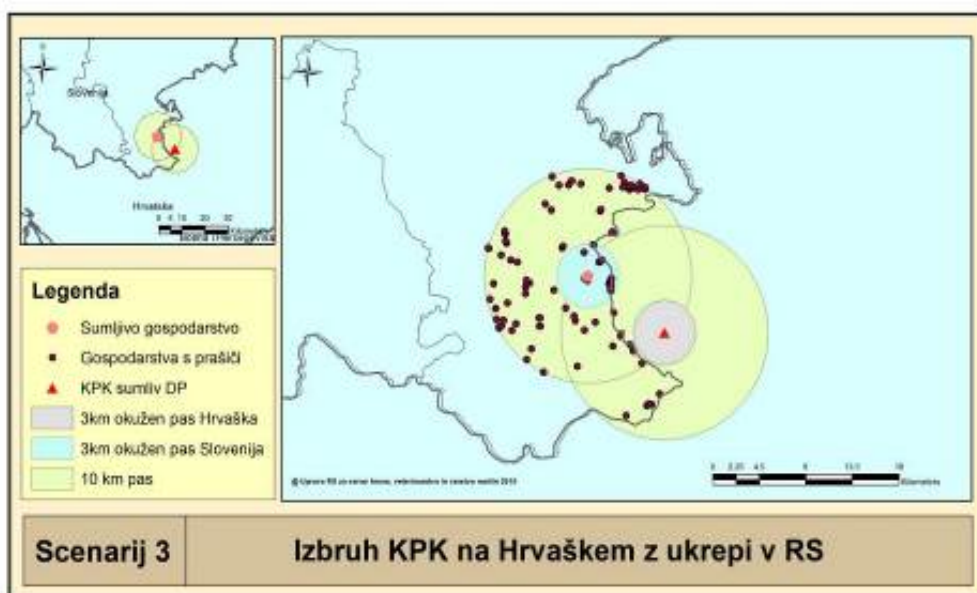


Slika 2: Pojav AI v severovzhodnem delu države. Vir: UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024

Do prvega pojava bolezni je prišlo pozimi pri poginjenih labodih na porečju reke Drave. UVHVVR je skladno s stanjem na terenu in glede na visoko tendenco širjenja bolezni izdala rejcem na območju visokega tveganja navodila za preprečevanje vnosa okužbe v rejo. Tako so morali rejci zagotoviti zdravstveno neoporečno pitno vodo in krmo, zagotoviti so morali higieno ter omejiti nepotrebne stike z živalmi in ljudmi. Kljub temu pojava bolezni ni mogoče izključiti na drugih območjih, kot v drugem scenariju tveganja, po katerem je prišlo do pojava bolezni pri perutnini na Pohorju (Lovrenc na Pohorju). Na gospodarstvu, na katerem je bil potrjen pojava, je bila perutnina v stiku s prostoživečimi pticami. Vsa perutnina (15 živali) je bila usmrčena in neškodljivo uničena šesti dan po potrditvi prvega primera. Sledili sta predhodno čiščenje in

razkuževanje na okuženem gospodarstvu. Ukrepi so bili dokončno ukinjeni 30 dni po koncu čiščenja in razkuževanja okuženega gospodarstva, to je 40. dan od pojava. Skupno je bilo zajetih na okuženem (polmer tri kilometre) in ogroženem območju (polmer 10 kilometrov) 178 gospodarstev s perutnino, na katerih je rejenih 54.366 živali (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Tretji scenarij tveganja je pojav klasične prašičje kuge (KPK) pri domačih prašičih na območju sosednje države (Hrvaške). Leta 2007 je bil namreč zabeležen izbruh KPK na Hrvaškem v kraju Pušćine, ki je od slovenske meje oddaljen približno šest kilometrov. Ogroženi desetkilometrski pas je segal tudi v nekatera naselja v RS. Od tu naprej je scenarij tveganja fiktiven.



Slika 3: Pojav KPK v na Hrvaškem in v Beli krajini. Vir: UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024

Ukrepi nadzora in omejevanja širjenja bolezni segajo tudi na območje jugovzhodnega dela države. Po izbruhu bolezni se poleg ukrepov na okuženem gospodarstvu določijo tudi okuženo in ogroženo območje ter ukrepi na teh območjih. V omenjeni situaciji (pojav bolezni v sosednji državi) se v RS določita okuženo in ogroženo območje, vendar se v tem primeru izbruh KPK šteje kot nizko tveganje. Zaradi narave bolezni in

tendence širjenja je to zelo nevarna bolezen, ki povzroča gospodarsko in politično škodo. Na območju jugovzhodnega dela RS prašičereja ni najpomembnejša živinorejska panoga, vendar so posledice odrejenih ukrepov kljub temu zelo velike. Če boleznini ni mogoče omejiti, lahko pride do izbruhov tudi na preostalih območjih države, saj ima bolezen veliko tendenco širjenja. Na naslednji sliki je izris okuženih in ogroženih območij. Na skupno 2011 gospodarstvih redijo 34.610 prašičev (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Na podlagi vseh treh scenarijev tveganja je bila narejena analiza tveganja in vrednoteni so bili vplivi na ljudi, gospodarski in okoljski vplivi ter vplivi na kulturno dediščino ter politični in družbeni vplivi. Pri ugotavljanju političnih in družbenih vplivov so bili ocenjeni oziroma upoštevani vplivi na delovanje državnih organov, vplivi na delovanje pomembnih infrastrukturnih sistemov, psihosocialni vplivi in finančna stabilnost.

Pri dveh scenarijih tveganja (SIP in KPK) ni bilo ugotovljenih vplivov na ljudi, glede višine političnih in družbenih vplivov pa so bili vsi trije scenariji tveganja uvrščeni v stopnjo 2 (od petih mogočih). Za višino gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino je bilo ugotovljeno, da škoda in stroški ne bi presegali 100 milijonov evrov, ampak bi bili v vrednosti do nekaj milijonov evrov, kar vse tri scenarije tveganja uvršča v najnižjo, prvo stopnjo teh vplivov (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

Za vse tri scenarije tveganja je bilo ocenjeno, da je teoretična verjetnost njihove pojavitve v razponu od pet do 25 let, kar ustreza četrti stopnji verjetnosti od petih glede na merila za ovrednotenje verjetnosti za nesrečo. Vsi trije scenariji in analize tveganja so bili ocenjeni kot srednje zanesljivi (UVHVVR, 2016, UVHVVR, 2024).

7 Mogoč potek in pričakovano širjenje posebno nevarnih bolezni živali

Glede na epizootiološko situacijo lahko v RS pričakujemo pojav bolezni, ki se v zadnjem obdobju pojavljajo v EU oziroma bližnjih državah. Na območju EU je to afriška prašičja kuga (APK), ki se širi z vzhoda Evrope proti osrednjim in zahodnim območjem. Zaradi načina širjenja, pri čemer ima veliko vlogo populacija divjih prašičev, predstavlja nadzor nad boleznijo težavo za prizadete države.

V RS je bil leta 2015 prvič zabeležen pojav bolezni modrikastega jezika, ki je takrat še spadala med posebno nevarne bolezni živali. Zaradi načina prenosa (krvosesne mušice) je bolezen težje omejiti; edini način je preprečevanje in omejitev širjenja s cepljenjem. V RS proti bolezni modrikastega jezika cepimo drobnico in govedo od leta 2017 dalje (UVHVVR, 2019). Bolezen ne spada več med posebno nevarne bolezni živali.

Dodatno nevarnost predstavljajo tudi klasična prašičja kuga (KPK), aviarna influenza (AI), slinavka in parkljevka (SIP) ter kuga drobnice.

Reje govedi, prašičev in perutnine so skoncentrirane v severovzhodnem delu države, reja drobnice pa je omejena na njen južni in zahodni del. Tveganje za vnos bolezni so trgovanje in uvoz živali ter proizvodov, mednarodna potovanja in turizem (mesni in mlečni izdelki, obutev) ter prostoživeče živali.

8 Verjetnost nastanka verižnih nesreč

Ob izrednem odstranjevanju trupel živali (sežig, zakop) pri pojavu posebno nevarnih bolezni živali se morajo upoštevati določbe 19. člena Uredbe (ES) št. 1069/2009 o določitvi zdravstvenih pravil za živalske stranske proizvode in pridobljene proizvode, ki niso namenjeni prehrani ljudi, ter razveljavitvi Uredbe ES št. 1774/2002, v povezavi s 27. členom Zakona o veterinarskih merilih skladnosti in 22. členom Pravilnika o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 35/2015, 82/18, 200/20 – ZNUAPK in 64/23). Ob ustreznem upoštevanju navedenega je verjetnost nastanka verižne nesreče ob pojavu posebno nevarne bolezni živali zelo majhna (UVHVVR, 2019).

9 Veterinarski ukrepi za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje posebno nevarnih bolezni živali

Ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali se bodo izvajali ukrepi za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje teh bolezni ter ukrepi in naloge za zaščito, reševanje in

pomoč. Odrejanje veterinarskih ukrepov in nadzor nad njihovim izvajanjem opravlja UVHVVR. Ukrepe izvajajo uradni veterinarji UVHVVR, veterinarske organizacije in Nacionalni veterinarski inštitut.

V skladu s pravilnikom, ki ureja kužne bolezni živali, in pravilniki, ki urejajo ukrepe za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje nekaterih posebno nevarnih bolezni živali ter v skladu z zakonodajo Evropske Unije, mora UVHVVR pripraviti načrte ukrepov ob pojavu določenih posebno nevarnih bolezni živali, v katerih so podrobno opredeljeni nacionalni ukrepi, ki so nujni za ohranjanje visoke ravni osveščenosti in pripravljenosti, ter ukrepi za varovanje okolja, ki jih je treba izvesti ob pojavu določene posebno nevarne bolezni živali (UVHVVR, 2019).

Namen omenjenih načrtov je olajšati oziroma natančneje opredeliti delo in ukrepanje veterinarske ter drugih služb ob pojavu določenih posebno nevarnih bolezni pri živalih. Za posamezno bolezen so v načrtu ukrepov natančno opredeljeni pot obveščanja, ukrepanje ob sumu na bolezen, ob poznejši potrditvi ali izključitvi bolezni, diagnostika, mogoči načini pokončanja živali itn. (UVHVVR, 2019).

Načrt ukrepov, ki jih pripravi UVHVVR, odobri Evropska komisija, ki ji je treba sporočiti tudi kakršne koli spremembe (UVHVVR, 2019).

9.1 Veterinarski ukrepi

9.1.1 Zgodnje odkrivanje virov okužbe

Vsak, ki posumi na bolezen živali, mora obvestiti veterinarsko organizacijo, ki na podlagi anamnestičnih podatkov, kliničnega pregleda oziroma epizootioloških razmer določi predpisane ukrepe.

9.1.2 Obveščanje o posebno nevarnih boleznih živali

Veterinar mora takoj ob sumu na posebno nevarno bolezen živali to sporočiti na glavni urad UVHVVR in s pisnim navodilom imetniku živali določiti ukrepe za preprečevanje oziroma zmanjšanje možnosti širjenja bolezni.

9.1.3 Epizootiološka poizvedba

Z epizootiološko poizvedbo lahko ugotovimo mogoč vir okužbe in poti vnosa oziroma širjenja bolezni. Na podlagi rezultatov epizootiološke poizvedbe lahko UVHVVR določi dodatne ukrepe.

9.1.4 Cepljenje

S cepljenjem zaščitimo dovzetne vrste živali proti boleznim. Načeloma je preventivno cepljenje proti posebno nevarnim boleznim živali prepovedano. Cepljenje je dovoljeno v primerih, ki jih za posamezno bolezen določa pravilnik. V večini primerov gre za cepljenje v nujnih primerih (hitro širjenje bolezni v državi, velika nevarnost za vnos iz drugih držav članic EU ali tretjih držav), v nekaterih primerih pa se lahko izvaja tudi preventivno cepljenje, s katerim zaščitimo populacijo pred pojavom bolezni. V RS se takšno cepljenje npr. izvaja proti atipični kokošji kugi in bolezni modrikastega jezika. Slednja že nekaj let ni večna seznamu posebno nevarnih bolezni živali. Cepljenje izvajajo veterinarske organizacije s koncesijo. Peroralno cepljenje lisic proti steklini se izvaja na večjem delu Republike Slovenije dvakrat letno (spomlad in jeseni) z metanjem vab s cepivom iz letala. Prav tako je obvezno cepljenje psov proti steklini (UVHVVR, 2019).

9.1.5 Čiščenje in razkuževanje, dezinfekcija ter deratizacija

Razkuževanje je odstranitev in uničevanje povzročiteljev bolezni s predmetov, snovi (iztrebki, gnoj, krma idr.) ter okolja. Obvezno je razkuževanje izločkov, predmetov in prostorov, kjer je bila žival, ki je zbolela za eno od posebno nevarnih bolezni živali, saj obstaja neposredna nevarnost za širjenje bolezni. Preden se izvede učinkovito razkuževanje, je treba opremo in prostore dobro očistiti.

Dezinfekcija je zatiranje in uničevanje mrčesa (insektov). Obvezna je dezinfekcija predmetov, prostorov in okolice, kadar je prenašalec posebno nevarne bolezni živali mrčes (komarji, krvosesne mušice, klopi ipd.). Dezinfekcija se izvaja tudi, ko lahko mrčes bolezen prenaša mehanično.

Deratizacija je zatiranje podgan, miši in drugih škodljivih glodavcev, ki se periodično izvaja kot preventivni ukrep. Ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali se pogosteje izvaja zaradi nevarnosti mehničnega raznašanja povzročiteljev bolezni.

9.1.6 Odstranitev in usmrnitev okuženih živali

Ta ukrep, ki ga je treba izvesti ob pojavu določene posebno nevarne bolezni živali, spada med ukrepe za preprečevanje širjenja bolezni. Okužene živali je treba čim prej usmrtiti in neškodljivo odstraniti. Za neškodljivo odstranjevanje živalskih trupel so odgovorni izvajalci gospodarske javne službe ravnanja z živalskimi stranskimi proizvodi v skladu s predpisi, ki urejajo varovanje okolja. Koncesijo za opravljanje te dejavnosti ima v državi le en obrat z najvišjo dnevno zmogljivostjo 200 ton (UVHVVR, 2019). Če bi količina trupel presegala zmogljivosti obrata oziroma zaradi nepredvidenih okoliščin ne bi mogli trupla uničevati v obratu, so možni tudi drugi načini odstranjevanja – zakopavanje ali sežig. Tako za zakopavanje kot sežiganje je treba imeti mehanizacijo (delovni stroji za izkopavanje jam in prevoz trupel, priprava grmade), sodelovati mora osebje, usposobljeno za ravnanje s stroji, treba je imeti sredstva za razkuževanje trupel (na primer apno), material za sežig (les, slama), druge delovne stroje in osebje. Pri tem je pri izbiri ustrezne lokacije zakopavanja ali morebitnega sežiga trupel živali na prostem (na primer izogibanje vodovarstvenim območjem itn.) zelo pomembno sodelovanje različnih služb.

Ob pojavu aviarnе influence (AI) je treba še posebej zaščititi osebje, ki sodeluje pri izvajanju ukrepov, saj se ljudje lahko okužijo z virusom aviarnе influence (AI) in zbolijo. Za ljudi so lahko nevarne še druge zoonoze, kot na primer pojav mrzlice doline Rift (RVF), ki pa se v RS še ni pojavila (UVHVVR, 2019).

Ukrepi in naloge za zaščito, reševanje in pomoč so razdelani v načrtih zaščite ter reševanja ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali.

10 Razvrščanje gospodarstev, občin in izpostav URSZR (regij) v razrede ogroženosti zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali

Vsebina tega poglavja je skoraj v celoti prevzeta iz prejšnje verzije ocene ogroženosti (3.0).

Konceptualno to poglavje sledi prejšnjim verzijam (1.0, 2.0, 3.0) ocene ogroženosti. Podlaga za izračun ogroženosti so podatki o številu živali po občinah in gospodarstvih. Večina posebno nevarnih bolezni živali se širi med rejnimi živalmi, nekatere pa se

lahko nanje prenesajo tudi od prostoživečih divjih živali. Večje število živali na nekem območju navadno pomeni večje tveganje za izbruh in širjenje bolezni. Spremljanje stanja oziroma števila rejnih živali RS je dobro urejeno, zato so ti podatki primerni za oblikovanje meril ogroženosti. Podatke je posredovala UVHVVR in prikazujejo stanje staleža živali za leto 2019.

Preglednica 3: Populacija rejnih živali v RS v obdobju 2006–2019. Vir: MKO, Statistični urad RS, UVHVVR, UVHVVR, 2019

Vrsta živali Leto	GOVEDO	PRAŠIČI	DROBNICA	PERUTNINA	KOPITARJI
2006	467.700	476.834	158.288	3.292.826	19.249
2007	477.939	512.563	159.326	3.056.662	19.249
2008	466.844	466.196	160.425	4.575.277	19.623
2009	470.211	415.230	168.004	n. p.	n. p.
2010	465.720	354.230	164.575	3.292.826	19.623
2011	462.401	350.721	155.059	6.597.774	n.p.
2012	456.742	302.951	152.041	n. p.	24.285
2013	461.461	276.223	149.230	n. p.	28.126
2014	466.268	283.571	138.097	n. p.	26.081
2015	482.951	297.821	137.109	5.258.561	25.420
2016	486.118	261.267	137.124	6.115.817	26.328
2017	476.913	245.642	146.586	6.410.070	25.384
2018	472.975	244.513	148.823	n. p.	25.300
2019	478.010	248.869	150.997	7.086.623	n. p.

Preglednica 4: Podatki o številu živali in gospodarstev v RS za leto 2019. Vir: UVHVVR, 2019

Vrsta živali	Število živali	Število gospodarstev	Povprečno število živali na gospodarstvo	Povprečno število živali na občino
Govedo	478.010	30.067	16	2254
Prašiči	248.869	14.329	17	1174
drobnica	150.997	8674	17	712
Perutnina	7.086.623	28.697	247	33.427

Opomba: Podatki za govedo veljajo na dan 1. junija 2019, za druge rejne živali pa 1. februarja 2019.

Ob upoštevanju podatkov iz preglednice 3 je bil v prejšnjem desetletju opazen precejšen upad števila prašičev ter manjši porast govedu, pri drobnici in perutnini pa so spremembe, zlasti relativno, le manjše. Nekatera večja gospodarstva (farme), predvsem to velja za prašiče in perutnino, so prekinila, ukinila rejo ali pa znatno zmanjšala čredo. Predvsem pri perutnini so se od izdaje verzije ocene 2.0 pojavila nova, tudi večja gospodarstva. Pri govedu, prašičih in perutnini je v večjem delu države opazen tudi trend zmanjšanja števila gospodarstev, čeprav se je glede na podatke iz preglednice 3 število živali malo povečalo (govedo), nekoliko povečalo (perutnina) ali bistveno zmanjšalo (prašiči). Število drobnice je po letu 2011 upadalo, po letu 2015 pa spet začelo naraščati, vendar še ni doseglo številke iz leta 2011. Se je pa v primerjavi z letom 2011 nekoliko povečalo število gospodarstev, ki redijo drobnico.

Gospodarstva, občine in regije so razvrščene v posamezne razrede ogroženosti na podlagi števila ali deleža rejnih živali (goveda, prašičev, drobnice, perutnine). Gre za že ustaljeno razvrstitev v pet razredov ogroženosti. Prvi razred ogroženosti pomeni najnižjo (zelo majhno) ogroženost, peti razred pa najvišjo (zelo veliko).

Preglednica 5: Razredi ogroženosti, v katere se uvrščajo nosilci načrtovanja (gospodarstva, občine, regije)

Razred ogroženosti
1
2
3
4
5

Merila za razvrščanje občin, regij in gospodarstev v razrede ogroženosti se med seboj razlikujejo. Pri gospodarstvih je to podatek o številu živali, ki jih redijo, pri občinah število živali v občini glede na »povprečno« občino, pri regijah pa delež posamezne vrste rejnih živali glede na število teh živali v vsej RS. Vrednosti meril ogroženosti oziroma za razvrščanje v razrede ogroženosti se bistveno ne razlikujejo od meril v prejšnjih dveh ocenah ogroženosti, le pragovi za razrede ogroženosti so bili nekoliko spremenjeni glede na spremenjene stalleže rejnih živali. Pri tem pa ni bil cilj, da bi z novim razvrščanjem v razrede ogroženosti dosegli povečanje ali vsaj bistvene spremembe števila nosilcev načrtovanja (gospodarstva, občine, regije) v višjih razredih ogroženosti.

Z nazivom »regije« so v tem poglavju ocene ogroženosti mišljene izpostave URSZR. Regije so ozemeljsko in glede vključenosti občin vanje enake izpostavam URSZR.

10.1 Razvrščanje gospodarstev

Meja za osnovno ločnico (to je meja med drugim in tretjim razredom ogroženosti, kar glede na aktualno prakso praviloma prek državnih načrtov zaščite in reševanja pomeni tudi bistveno razliko v zvezi z aktivnostmi načrtovanja zaščite in reševanja) pri gospodarstvih je bila postavljena pri 450 glavah govedi. Ta vrednost je zaradi ugotovljenega povečanja staleža goveda glede na stalež leta 2011 kot izhodiščne vrste rejne živali nekoliko višja kot v prvih dveh verzijah ocene (400). Pri oblikovanju te meje za govedo in meje med tema dvema razredoma ogroženosti za druge rejne živali smo se smiselno opirali na Uredbo o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2010 (Uradni list RS, št. 17/10), in sicer prilogo 1 o koeficientih za izračun glav velike živine za posamezne vrste in kategorije rejnih živali. Ta priloga je bila v vsakokratni novi uredbi za naslednja leta. Faktor, s katerimi smo »uravnotežili« posamezne vrste rejnih živali glede na govedo, je za prašiče 4 (v verzijah ocene 1.0 in 2.0 je bil uporabljen faktor 5), za drobnico 6 in za perutnino okvirno 150 (v verzijah ocene 1.0 in 2.0 je bil uporabljen faktor 200). Iz tega izhaja, da je meja med drugim in tretjim razredom ogroženosti za prašiče 1800 živali, za drobnico 2700 in za perutnino 68.000 živali. Določanje meje razredov od osnovne ločnice navzdol za gospodarstva in občine je bilo okvirno oblikovano s količnikom 2, pragovi zgornjih treh razredov pa so bili oblikovani z večkratnikom 3 glede na osnovno ločnico.

Na podlagi navedenega so kriteriji za uvrstitev kmetijskih gospodarstev za vse obravnavane vrste rejnih živali v razrede ogroženosti prikazani v preglednici 6.

Preglednica 6: Število živali kot merilo za razvrstitev gospodarstev v razrede ogroženosti

Vrsta živali in število	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
Govedo	do 225	nad 225 do 450	nad 450 do 1350	nad 1350 do 4050	nad 4050
Prašiči	do 900	nad 900 do 1800	nad 1800 do 5400	nad 5400 do 16.200	nad 16.200

Drobnica	do 1350	nad 1350 do 2700	nad 2700 do 8100	nad 8100 do 24.300	nad 24.300
Perutnina	do 34.000	nad 34.000 do 68.000	nad 68.000 do 204.000	nad 204.000 do 612.000	nad 612.000

Kljub navedenim spremembam pri izračunih se meje razredov ogroženosti z delno izjemo pri perutnini, kjer so vrednosti malo nižje, ne razlikujejo bistveno glede na določene meje v verzijah te ocene 1.0 in 2.0. Kot je razvidno iz naslednje preglednice, se tudi število gospodarstev, ki spadajo v tretji ali višji razred ogroženosti (31) v primerjavi s stanjem leta 2015 (33), ni bistveno spremenilo, čeprav je pri regijah in občinah prišlo do sprememb.

Preglednica 7: Število gospodarstev, uvrščenih v 3., 4. in 5. razred ogroženosti

Vrsta rejnih živali	Število gospodarstev v 3. razredu ogroženosti, občine	Število gospodarstev v 4. razredu ogroženosti, občine	Število gospodarstev v 5. razredu ogroženosti, občine	Število vseh gospodarstev v 3., 4. in 5. razredu ogroženosti	Regije, v katerih so gospodarstva v 3., 4. in 5. razredu ogroženosti
Govedo	8 (Radovljica, Domžale, Kočevje, Starše, Lenart, Sv. Trojica, Moravske Toplice, Brežice)	0	0	8	Gorenjska, Ljubljanska, Vzhodnoštajerska, Pomurska, Posavska
Prašiči	6 (Ljutomer (2x), Beltinci, Središče ob Dravi, Sv. Ana, Črnomelj)	2 (Murska Sobota, Krško)	1 (Kočevje)	9	Ljubljanska, Vzhodnoštajerska, Pomurska, Podravska, Posavska, Dolenjska
Drobnica	0	0	0	0	/
Perutnina	11 (Pivka (2 x), Gorišnica, Kidričevo, Videm, Križevci, Dobrovnik, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Ptuj, Rečica ob Savinji)	2 (Markovci, Kamnik)	1 (Videm)	14	Notranjska, Ljubljanska, Podravska, Pomurska, Zahodnoštajerska
SKUPAJ	25	4	2	31	

Glede na merila za razvrščanje gospodarstev v razrede ogroženosti je v RS 31 gospodarstev, ki spadajo v tretji ali višji razred ogroženosti.

Natančnejši pregled teh gospodarstev je v preglednici 15 v prilogi te ocene.

10.2 Razvrščanje občin

Razvrščanje občin v pet razredov ogroženosti je izvedeno posamezno po vrstah živali (govedo, prašiči, drobnica in perutnina) in skupno. Podrobnejši podatki o številu posameznih vrst živali po občinah, »parcialna« uvrstitev v razrede ogroženosti in v nekaterih primerih tudi prisotnost večjih ali velikih gospodarstev v občinah je razvidna iz preglednic v poglavju 15 (preglednice 16–19). Pri razvrstitvi v parcialne razrede ogroženosti so upoštevana merila iz preglednice 8. Končna razvrstitev občine v razred ogroženosti upošteva najvišjo parcialno razvrstitev občine v razred ogroženosti po posameznih vrstah živali.

Poglavitna vrednost za oblikovanje razredov za ugotavljanje ogroženosti občin je število posamezne vrste živali v »povprečni« občini. Tudi tu je temeljna ločnica mejnik med drugim in tretjim razredom ogroženosti. Določanje meje razredov od osnovne ločnice navzdol za gospodarstva in občine je bilo okvirno oblikovano s količnikom 2, pragovi zgornjih treh razredov pa so bili oblikovani s večkratnikom 3 glede na osnovno ločnico. Občine, ki imajo večje število posamezne vrste rejne živali kot v »povprečni« občini, so posledično uvrščene v tretji ali višji razred ogroženosti. Uporablja pa se lahko še dodatno merilo, in sicer za tiste občine, ki imajo eno ali več gospodarstev, ki so uvrščena v tretji ali višji razred ogroženosti in so glede absolutnega števila rejnih živali bodisi glede na določeno vrsto žival bodisi skupno uvrščena v nižje razrede ogroženosti. Takšna občina je tako glede predmetne vrste rejne živali kot tudi skupno avtomatično uvrščena v tretji razred ogroženosti. V tej verziji ocene je bila na ta način ogroženost korigirana navzgor le pri eni občini (Starše).

Iz preglednice na začetku tega poglavja je razvidno, da je v »povprečni« občini 2254 glav govedi, 1174 glav prašičev, 712 glav drobnice in 33.427 glav perutnine. Ločnica med drugim in tretjim razredom ogroženosti je bila v istem vrstnem redu postavljena pri 2300, 1200, 750 in 33.000 glavah rejnih živali. To se ne razlikuje dosti od prejšnjih dveh verzij te ocene, razen pri prašičih, kjer je prišlo do znatnega znižanja števila rejnih živali, zato je bilo treba znižati tudi vrednosti meril ogroženosti zanje.

Preglednica 8: Število živali kot merilo za uvrstitev občin v razrede ogroženosti

Vrsta živali in število	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
Govedo	do 1150	nad 1150 do 2300	nad 2300 do 6900	nad 6900 do 20.700	nad 20.700
Prašiči	do 600	nad 600 do 1200	nad 1200 do 3600	nad 3600 do 10.800	nad 10.800
Drobnica	do 375	nad 375 do 750	nad 750 do 2250	nad 2250 do 6750	nad 6750
Perutnina	do 16.500	nad 16.500 do 33.000	nad 33.000 do 99.000	nad 99.000 do 297.000	nad 297.000

Izjema: Če je v občini gospodarstvo, ki spada v 3, 4. ali 5. razred ogroženosti (po merilih ogroženosti za gospodarstva), je občina za tisto vrsto živali, če že ni uvrščena v tretji ali višji razred ogroženosti po merilih ogroženosti za občine, avtomatično uvrščena v tretji razred ogroženosti.

Splošna ugotovitev je, da je dinamika sprememb števila posameznih vrst rejnih živali po občinah pri vseh vrstah rejnih živali opazna in obenem različna. Še najmanj sprememb in posledično tudi sprememb glede ogroženosti občin je pri govedu. Malo več sprememb je pri drobnici in prašičih (pri slednjih tudi na račun manjših vrednosti za merila ogroženosti in tudi zaradi manjšega števila prašičev v RS, zlasti v Pomurju). Največ sprememb je pri perutnini, in sicer predvsem na severovzhodu države, kjer se je marsikje precej povečalo ali zmanjšalo število perutnine. Predvsem z vidika ogroženosti zaradi perutnine so nekatere občine uvrščene celo tri razrede višje ali nižje kot v verziji ocene 2.0. Na takšne spremembe ima velik vpliv ukinitvev, bistveno znižanje staleža živali, prekinitev delovanja posameznih gospodarstev z velikim številom živali ali na novo vzpostavljena gospodarstva z velikim številom živali.

Iz preglednice 9 je razvidna razvrstitev občin posamezno – parcialno po vrstah živali in razred ogroženosti občine kot celote. Podrobnejši podatki o številu živali po občinah in njihova uvrstitev v parcialne razrede ogroženosti so predstavljeni v poglavju 15 (preglednice 15–18).

Preglednica 9: Razvrstitev občin v razrede ogroženosti po posameznih vrstah živali (parcialno) in skupno.

Regija	Občina	Govedo	Prašiči	Drobnica	Perutnina	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024	Razred ogroženosti občine 2015
GORENJSKA (18 občin)	Bled	2	1	3	1	3	3
	Bohinj	2	1	3	1	3	2
	Cerklje na Gorenjskem	3	1	2	1	3	3
	Gorenja vas - Poljane	3	1	3	1	3	3
	Gorje	1	1	2	1	2	2
	Jesenice	1	1	3	1	3	3
	Jezerško	1	1	3	1	3	2
	Kranj	4	1	1	1	4	4
	Kranjska Gora	1	1	3	1	3	3
	Naklo	3	1	1	1	3	3
	Preddvor	2	1	2	1	2	2
	Radovljica	3	1	3	1	3	3
	Šenčur	3	2	2	2	3	3
	Škofja Loka	3	1	2	1	3	3
	Tržič	2	1	3	1	3	3
	Železniki	2	1	3	1	3	3
	Žiri	2	1	1	1	2	2
	Žirovnica	1	1	2	1	2	2
SEVERNOPRIMORSKA (13 občin)	Ajdovščina	3	1	3	3	3	3
	Bovec	1	1	4	1	4	4
	Brda	1	1	1	1	1	1
	Cerkno	3	1	4	1	4	4
	Idrija	3	1	3	1	3	3
	Kanal	1	1	2	1	2	3
	Kobarid	2	1	4	1	4	4
	Miren - Kostanjevica	1	1	1	1	1	3
	Nova Gorica	2	1	3	3	3	3
	Renče - Vogrsko	1	1	1	1	1	1
	Šempeter - Vrtojba	1	1	1	1	1	1
	Tolmin	3	1	4	1	4	4
	Vipava	1	1	2	3	3	3
DOLENJSKA (15 občin)	Črnomelj	3	3	5	1	5	5
	Dolenjske Toplice	1	1	1	1	1	2
	Metlika	2	1	4	1	4	4
	Mirna	1	1	2	1	2	1
	Mirna Peč	3	1	1	2	3	3
	Mokronog - Trebelno	3	1	2	2	3	3
	Novo mesto	3	1	4	2	4	4
Semič	1	1	4	1	4	4	

Regija	Občina	Govedo	Prašiči	Drobnica	Perutnina	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024	Razred ogroženosti občine 2015
	Straža	1	1	1	1	1	1
	Šentjernej	3	3	3	1	3	3
	Šentrupert	2	1	3	1	3	2
	Škocjan	3	3	1	1	3	3
	Šmarješke Toplice	2	1	2	1	2	2
	Trebnje	4	1	3	1	4	4
	Žužemberk	2	1	3	1	3	3
KOROŠKA (12 občin)	Črna na Koroškem	1	1	2	1	2	2
	Dravograd	3	1	3	2	3	3
	Mežica	1	1	1	1	1	1
	Mislinja	3	1	1	1	3	3
	Muta	2	1	2	2	2	2
	Podvelka	2	1	3	1	3	2
	Prevalje	3	1	2	1	3	3
	Radlje ob Dravi	3	1	2	4	4	4
	Ravne na Koroškem	2	1	1	1	2	2
	Ribnica na Pohorju	1	1	1	2	2	1
	Slovenj Gradec	4	2	3	1	4	4
	Vuzenica	2	1	2	3	3	2
NOTRANJSKA (10 občin)	Bloke	2	1	1	1	2	2
	Cerknica	2	1	3	2	3	3
	Divača	1	1	4	1	4	4
	Hrpelje - Kozina	1	1	3	1	3	2
	Ilirska Bistrica	3	1	4	3	4	4
	Komen	1	1	2	1	2	2
	Loška dolina	1	1	2	2	2	1
	Pivka	3	1	4	5	5	5
	Postojna	3	1	3	2	3	3
	Sežana	1	1	3	3	3	3
OBALNA (4 občine)	Ankaran	1	1	1	1	1	/
	Koper	1	1	3	1	3	3
	Piran	1	1	1	1	1	1
	Izola	1	1	1	1	1	1
LJUBLJANSKA (32 občin)	Borovnica	1	1	1	1	1	1
	Brezovica	3	1	1	1	3	3
	Dobrepolje	2	1	1	1	2	2
	Dobrova - Polhov Gradec	3	1	3	1	3	3
	Dol pri Ljubljani	2	1	1	1	2	2
	Domžale	3	1	1	3	3	3
	Grosuplje	3	1	1	1	3	3
	Horjul	2	1	2	1	2	2
	Ig	3	1	1	1	3	3

Regija	Občina	Govedo	Prašiči	Drobnica	Perutnina	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024	Razred ogroženosti občine 2015
	Ivančna Gorica	4	1	3	1	4	4
	Kamnik	3	1	4	5	5	5
	Kočevje	3	5	4	3	5	5
	Komenda	2	1	1	1	2	2
	Kostel	1	1	2	1	2	2
	Litija	3	1	3	1	3	3
	Ljubljana	3	1	2	1	3	3
	Logatec	3	1	2	1	3	3
	Log-Dragomer	1	1	1	1	1	1
	Loški Potok	1	1	1	1	1	1
	Lukovica	3	1	3	3	3	3
	Medvode	3	1	2	1	3	3
	Mengeš	1	1	1	2	2	2
	Moravče	3	1	1	1	3	3
	Osilnica	1	1	1	1	1	1
	Ribnica	2	1	2	1	2	2
	Sodražica	1	1	1	1	1	1
	Škofljica	2	1	1	1	2	2
	Šmartno pri Litiji	3	1	3	1	3	3
	Trzin	1	1	1	1	1	1
	Velike Lašče	2	1	2	1	2	2
	Vodice	2	1	1	1	2	3
	Vrhnika	3	1	2	1	3	3
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	2	3	1	1	3	3
(22 občin)	Cerkvenjak	1	3	2	1	3	3
	Duplek	2	2	1	1	2	2
	Hoče - Slivnica	3	3	2	1	3	3
	Kungota	2	1	3	1	3	3
	Lenart	3	3	2	1	3	3
	Lovrenc na Pohorju	1	1	2	1	2	2
	Makole	2	1	1	1	2	2
	Maribor	2	3	3	1	3	3
	Miklavž na Drav. polju	1	2	1	1	2	1
	Oplotnica	3	1	1	1	3	3
	Pesnica	3	3	3	2	3	3
	Poljčane	1	1	1	2	2	1
	Rače - Fram	3	3	1	3	3	4
	Ruše	1	1	1	1	1	1
	Selnica ob Dravi	2	1	2	1	2	2
	Slovenska Bistrica	4	3	3	4	4	5
	Starše	3*	2	1	2	2	3
	Sv. Jurij v Slov. goricah	3	3	1	1	3	3
	Sv. Trojica v Slov.	3	2	1	1	3	3

Regija	Občina	Govedo	Prašiči	Drobnica	Perutnina	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024	Razred ogroženosti občine 2015
	goricah						
	Sveta Ana	3	4	1	1	4	4
	Šentilj	2	3	3	1	3	2
PODRAVSKA	Cirkulane	1	1	2	1	2	2
(19 občin)	Desternik	2	4	1	4	4	4
	Dornava	1	3	1	3	3	3
	Gorišnica	1	3	1	3	3	5
	Hajdina	1	3	1	3	3	4
	Juršinci	2	2	1	3	3	3
	Kidričevo	3	4	1	5	5	5
	Majšperk	3	1	2	3	3	4
	Markovci	1	3	1	5	5	3
	Ormož	3	4	2	4	4	4
	Podlehnik	1	1	2	1	2	1
	Ptuj	2	3	2	4	4	5
	Središče ob Dravi	2	4	1	3	4	3
	Sv. Tomaž	3	2	1	1	3	4
	Sv. Andraž v Slov. goricah	1	3	1	4	4	3
	Trnovska vas	1	3	1	3	3	3
	Videm	2	3	2	5	5	5
	Zavrč	1	1	2	1	2	2
	Žetale	1	1	1	2	2	2
POMURSKA	Apače	1	3	1	3	3	3
(27 občin)	Beltinci	1	4	1	1	4	5
	Cankova	2	3	1	1	3	3
	Črenšovci	1	2	1	3	3	3
	Dobrovnik	1	1	1	4	4	4
	Gornja Radgona	3	4	1	1	4	4
	Gornji Petrovci	1	2	2	4	4	3
	Grad	1	2	1	1	2	2
	Hodoš	1	1	1	1	1	1
	Kobilje	1	1	1	1	1	1
	Križevci	3	4	1	4	4	5
	Kuzma	1	1	1	1	1	2
	Lendava	1	1	1	1	1	3*
	Ljutomer	3	5	3	2	5	5
	Moravske Toplice	3	4	2	2	4	4
	Murska Sobota	2	5	1	1	5	5
	Odranci	1	2	1	1	2	2
	Puconci	3	4	1	4	4	4
	Radenci	1	3	1	1	3	3
	Razkrižje	1	1	1	2	2	2
	Rogašovci	1	3	1	1	3	3
	Sveti Jurij	3	4	1	2	4	4
	Šalovci	1	2	1	1	2	3
	Tišina	1	4	1	2	4	4

Regija	Občina	Govedo	Prašiči	Drobnica	Perutnina	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024	Razred ogroženosti občine 2015
	Turnišče	1	2	1	2	2	2
	Velika Polana	1	1	1	1	1	1
	Veržej	1	3	1	1	3	2
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	2	2	1	1	2	3
(33 občin)	Braslovče	3	2	1	2	3	3
	Celje	3	1	2	1	3	3
	Dobje	1	1	1	1	1	1
	Dobrna	1	1	1	1	1	2
	Gornji Grad	2	1	3	3	3	3
	Kozje	3	2	2	1	3	3
	Laško	3	1	3	2	3	3
	Ljubno	2	1	3	3	3	4
	Luče	2	1	3	1	3	3
	Mozirje	2	1	1	1	2	3
	Nazarje	2	1	2	1	2	3
	Podčetrtek	3	2	2	1	3	3
	Polzela	3	1	2	2	3	3
	Prebold	1	1	1	2	2	2
	Radeče	1	1	1	1	1	2
	Rečica ob Savinji	2	1	2	4	4	2
	Rogaška Slatina	3	1	3	1	3	3
	Rogatec	1	1	1	1	1	1
	Slovenske Konjice	4	3	2	3	4	4
	Solčava	1	1	2	1	2	2
	Šentjur	4	3	4	4	4	4
	Šmarje pri Jelšah	4	3	3	4	4	4
	Šmartno ob Paki	1	1	2	3	3	3
	Šoštanj	3	1	2	1	3	3
	Štore	1	1	1	1	1	2
	Tabor	1	1	1	2	2	2
	Velenje	3	1	3	1	3	3
	Vitanje	3	1	1	1	3	3
	Vojnik	3	1	3	1	3	3
	Vransko	2	1	2	1	2	2
	Zreče	3	1	3	3	3	3
	Žalec	3	2	2	3	3	3
POSAVSKA	Brežice	3	4	4	2	4	4
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	1	1	1	1	1	1
	Krško	4	5	4	3	5	5
	Sevnica	4	3	4	2	4	4
ZASAVSKA	Hrastnik	1	1	1	2	2	2
(3 občine)	Trbovlje	1	1	2	1	2	2
	Zagorje ob Savi	3	1	4	2	4	4

*Izjeme: Če je občina razvrščena v prvi ali drugi razred ogroženosti in ima na svojem območju večje ali veliko gospodarstvo, ki je razvrščeno v tretji ali višji razred ogroženosti, je neposredno uvrščena v tretji razred ogroženosti. Takšna je le občina Starše.

Spodnja preglednica prikazuje, kako so občine znotraj regij uvrščene v posamezne razrede ogroženosti.

Preglednica 10: Število občin po regijah in skupno, razvrščenih po razredih ogroženosti

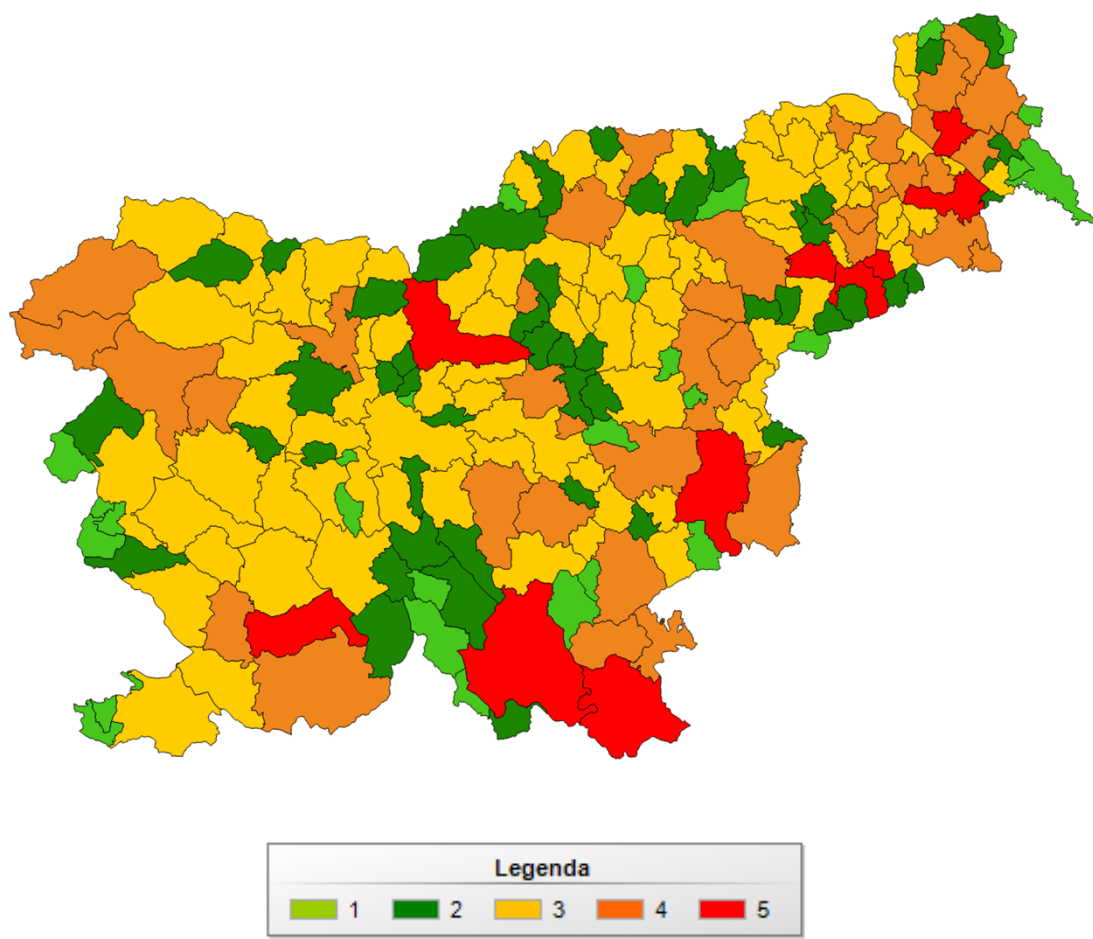
Regija	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti	Skupno število občin	Razred ogroženosti regije
Gorenjska	0	4	13	1	0	18	3
Severnoprimorska	4	1	4	4	0	13	3
Dolenjska	2	2	6	4	1	15	3
Koroška	1	4	5	2	0	12	2
Notranjska	0	3	4	2	1	10	3
Obalna	3	0	1	0	0	4	1
Ljubljanska	6	10	13	1	2	32	3
Vzhodnoštajerska	1	7	12	2	0	22	3
Podravska	0	4	7	5	3	19	5
Pomurska	5	5	6	9	2	27	5
Zahodnoštajerska	5	8	16	4	0	33	3
Posavska	1	0	0	2	1	4	3*
Zasavska	0	2	0	1	0	3	2*
SKUPAJ OBČIN	28	50	87	37	10	212	

Iz preglednic 9 in 10 lahko povzamemo, da je občin v najvišjem, petem razredu, 10. Največ takih občin je v severovzhodnem delu RS, v Pomurski in Podravski regiji – polovica od vseh občin, ki so uvrščene v najvišji razred ogroženosti. Občine v Pomurski regiji so v najvišjem razredu predvsem zaradi velikega števila prašičev, občine v Podravski regiji pa zaradi velikega števila perutnine. Posamezni primeri takih občin so tudi v nekaterih drugih regijah. V četrti razred je razvrščenih 37 občin, največ teh občin je v Pomurski (9), Podravski (5), Severnoprimorski, Zahodnoštajerski in Dolenjski regiji (po 4). V oba najvišja razreda spada skupno 47 občin. V tretji razred ogroženosti spada 87 občin, 50 v drugi razred, 28 pa v prvi razred ogroženosti. Gledano po občinah so spremembe ponekod kar precejšnje. Sprememba skupnega razreda ogroženosti se je v primerjavi z letom 2015 zgodila v 44 občinah, kar je 21 odstotkov vseh občin. V večini primerov (39) je šlo za spremembo v velikosti enega

razreda navzgor ali navzdol, v petih primerih pa za dva navzgor (občina Markovci in občina Rečica ob Savinji, v obeh primerih zaradi staleža perutnine) oziroma za dva navzdol (občini Miren - Kostanjevica in Gorišnica, v obeh primerih zaradi staleža perutnine, ter občina Lendava, zaradi zmanjšanja staleža govedi). Zanimiv je tudi podatek, da je v Podravski regiji spremembo razreda ogroženosti doletelo kar devet od 19 občin, kar pomeni polovico vseh občin, predvsem zaradi razmeroma dinamičnih sprememb v staležu perutnine na tem območju. Sprememb razredov ogroženosti pri parcialni ogroženosti – glede na posamezno vrsto rejnih živali – je še več. V treh občinah se je parcialna stopnja ogroženosti leta 2020 glede na leto 2015 zmanjšala (Sv. Tomaž) ali povečala (Sv. Andraž v Slovenskih goricah, Rečica ob Savinji) celo za tri razrede in glede na to, da je ta vsebina prevzeta iz verzije ocene 3.0 iz leta 2020, je tako ostalo tudi leta 2024. V vseh treh primerih se je to zgodilo pri staležu perutnine, tako velike spremembe pa gredo na račun večjih sprememb v delovanju (zmanjšanje, ukinitvev, nov obrat) posameznega večjega gospodarstva v obravnavani občini.

Takole pa rezultati iz prejšnjih dveh preglednic izgledajo na sliki.

Slika 4: Ogroženost občin zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali



1- zelo majhna, 2- majhna, 3- srednja, 4- velika, 5- zelo velika

Podrobnejši podatki o številu živali po posameznih vrstah rejnih živali so v prilogi te ocene.

10.3 Razvrščanje regij

Razvrščanje regij v posamezne razrede ogroženosti je, tako kot v prejšnjih verzijah te ocene, izvedeno predvsem glede na število živali (izraženo v odstotkih) v posamezni regiji in glede na skupno število posamezne vrste živali v RS. Določena regija obsega območje posamezne izpostave URSZR.

Preglednica 11: Odstotek živali v regiji glede na skupno število živali RS kot merilo za uvrščanje regij v razrede ogroženosti

1. razred	2. razred	3. razred	4. razred	5. razred
Do 5 %	Nad 5–10 %	Nad 10–20 %	Nad 20–30 %	Nad 30 %

Kljub nekaterim spremembam staleža živali se skupna ogroženost regij v primerjavi s prvo in drugo verzijo te ocene iz leta 2012 in 2015 ni spremenila.

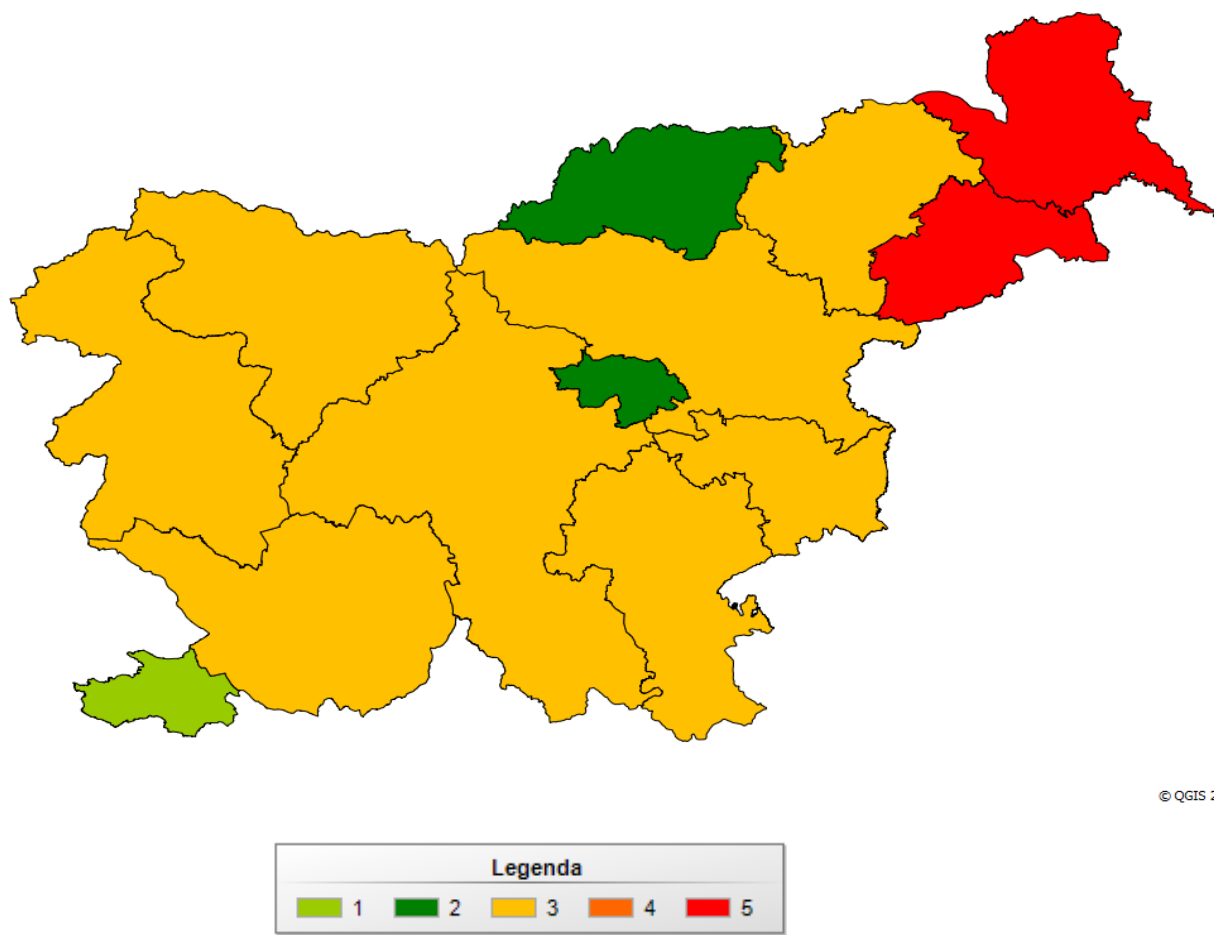
Iz preglednic 12 in 13 izhaja, da sta najbolj ogroženi regiji s stališča pojava posebno nevarnih boleznih živali in z vidika koncentracije števila živali Pomurska (5. razred; z vidika prašičev) in Podravska regija (5. razred; z vidika perutnine). V četrti razred se ni uvrstila nobena regija. Večina regij je v tretjem razredu: Gorenjska, Severnoprimska, Dolenjska, Notranjska, Ljubljanska, Zahodnoštajerska, Vzhodnoštajerska in Posavska regija. V drugem razredu sta Zasavska in Koroška regija, v prvem razredu pa je Obalna regija.

Preglednica 12: Število regij po razredih ogroženosti

Razred	Število regij	Regija
1	1	Obalna
2	2	Zasavska, Koroška
3	8	Gorenjska, Severnoprimska, Dolenjska, Notranjska, Ljubljanska, Vzhodnoštajerska, Zahodnoštajerska, Posavska
4	0	/
5	2	Podravska, Pomurska
Skupaj	13	

Rezultati iz prejšnje preglednice tako izgledajo na sliki:

Slika 5: Ogroženost regij zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali



1- zelo majhna, 2- majhna, 3- srednja, 4- velika, 5- zelo velika

Struktura ogroženosti regij glede na posamezne vrste živali je prikazana v preglednici 13.

Preglednica 13: Razvrstitev regij v razrede ogroženosti po posameznih vrstah živali in skupno

Regija	Govedo	Prašiči	Drobnica	Perutnina	Skupno
Gorenjska	3	1	2	1	3
Severnoprimorska	1	1	3	1	3
Dolenjska	2	1	3	1	3
Koroška	2	1	1	1	2

Regija	Govedo	Prašiči	Drobnica	Perutnina	Skupno
Notranjska	1	1	3	3	3
Obalna	1	1	1	1	1
Ljubljanska	3	2	3	2	3
Vzhodnoštajerska	3	3	2	2	3
Podravska	2	3	1	5	5
Pomurska	2	5	1	3	5
Zahodnoštajerska	3	2	3	3	3
Posavska	1	2	2	1	3*
Zasavska	1	1	1	1	2*

*Izjeme: Če je več kot polovica občin v regiji uvrščena v 4. in 5. razred, potem se regiji dodeli najmanj 3. razred ogroženosti oziroma regija ne sme imeti za več kot 2 razreda nižjo stopnjo ogroženosti kot občina z najvišjo stopnjo ogroženosti znotraj regije. Primera teh regij sta Posavska in Zasavska regija. Tema je bila skupna stopnja ogroženosti, zvišana za en razred glede na razred, v katerega bi se uvrstili le po odstotkih živali glede na število živali v RS. Tako smo izničili »majhnost« nekaterih regij, zaradi katere bi padle v nižji razred.

Če se skupna stopnja ogroženosti po regijah ni spremenila, je leta 2020 in 2024 v primerjavi z letom 2015 vseeno nekaj sprememb znotraj posameznih vrst rejnih živali. Tako je pri govedu opazen trend povečanja staleža in manjšega povečanja odstotnih točk v zahodnem in osrednjem delu države, medtem ko je v regijah na vzhodu ta trend večinoma obraten. Spremembe pa niso tolikšne, da bi se spremenila parcialna uvrstitev regij v razrede ogroženosti.

Pri prašičih je ponekod prišlo do znatnih sprememb v njihovem številu, a se uvrstitev regij v parcialne razrede ogroženosti ni spremenila. Njihovo število se je v Pomurju zmanjšalo skoraj za polovico, relativno pa za sedem odstotnih točk. Še vedno pa je ta regija z vidika prašičev v najvišjem razredu ogroženosti. V ljubljanski regiji je se je njihov delež glede na slovensko populacijo povečal za okvirno tri odstotne točke. Drugod so relativne spremembe v okviru do dveh odstotnih točk navzgor ali navzdol.

Število drobnice se je večinoma malo zmanjšalo, na vzhodu države in v Posavju pa se je večinoma povečalo. Prišlo je tudi do dveh sprememb uvrstitev v razrede ogroženosti: zaradi zmanjšanja deleža drobnice v Koroški regiji glede na slovensko populacijo je regija padla iz druge v prvo stopnjo ogroženosti; ravno obratno pa se je zgodilo v Posavju.

Pri perutnini je bil največji relativni padec ugotovljen v Vzhodnoštajerski regiji (z 10,9 na 6,7 odstotne točke), kar je prineslo tudi zmanjšano ogroženost regije iz tretjega v drugi razred. Obratno pa je v Pomurju, tam se je stalež perutnine glede na leto 2015 leta 2019 povečal za skoraj 400.000 glav ali za skoraj 70 odstotkov oziroma s 7,7 na 13,2 odstotne točke, kar pomeni višjo ogroženost regije. Iz drugega se je pomaknila v tretji razred ogroženosti. Zanimiv je položaj v Zahodnoštajerski regiji – tam je bilo leta 2019 število perutnine glede na leto 2015 nižje za skoraj 200.000, kar pomeni padec za 3,3 odstotne točke, vendar se stopnja ogroženosti regije vseeno ni spremenila. V drugih regijah so bile spremembe večinoma nepomembne, večinoma v okviru do ene odstotne točke navzdol ali navzgor.

11 Predlogi ukrepov za preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic posebno nevarnih bolezni živali

Preventivni ukrepi, ukrepi za pripravljenost ter drugi ukrepi so ukrepi, s katerimi se dolgoročno lahko zmanjšata tudi tveganje in ogroženost zaradi posebno nevarnih bolezni živali. Pristojna ministrstva in organi bi lahko v okviru svojih pristojnosti največjo pozornost do cilja zmanjšanja tveganja in ogroženosti zaradi posebno nevarnih bolezni živali (še naprej) namenila predvsem naslednjim dejavnostim:

- učinkovitemu sistemu za zgodnje odkrivanje bolezni,
- učinkovitemu sistemu spremljanja in usklajenemu delovanju veterinarskih ter drugih služb,
- hitremu in učinkovitemu ukrepanju ob pojavu bolezni, še posebno ob tistih, ki se pojavljajo kot epizootije in zoonoze (MNZ, 2020),
- stalnemu izboljševanju Ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali in dopolnjevanju Ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za posebno nevarne bolezni živali,
- pripravi in dopolnitvam scenarijev tveganja v oceni tveganja iz prejšnje alineje,
- stalnemu dopolnjevanju načrtov ukrepov ob pojavu določenih posebno nevarnih bolezni živali,
- pravočasni in ustrezni pripravi na morebitni prihod novih, tudi posebno nevarnih bolezni živali, ki jih v RS še ni bilo, a obstaja možnost, da se pojavijo tudi pri nas (npr. afriška prašičja kuga (APK)),
- ozaveščanju imetnikov živali o ustreznem obnašanju, da do bolezni ne pride,

- ustreznemu načrtovanju odziva na posebno nevarne bolezni živali v okviru sistema VNDN na ravni države in občin,
- ustrezni usposobljenosti sil za zaščito in reševanje in pomoč pri posredovanju ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali,
- nakupu in uporabi namenske zaščitne ter reševalne opreme sil za zaščito in reševanje pri posredovanju ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali,
- doslednemu izpolnjevanju obveznosti nosilcev ogroženosti glede na ugotovitve te ocene ogroženosti in z vidika obveznosti iz načrtovanja po državnem načrtu zaščite in reševanja ob pojavu posebno nevarne bolezni živali in po Uredbi o vsebini in izdelavi načrtov za zaščito in reševanje,
- izvajanju ustreznega inšpekcijskega nadzora nad pravočasnostjo in ustreznostjo izpolnjevanja nalog, ki izhajajo iz državnega načrta za zaščito in reševanje ob pojavu posebno nevarne bolezni živali.

12 Zaključek ocene ogroženosti

Bolezni živali so bolezni, ki jih povzročajo biološki agensi in se neposredno oziroma posredno prenašajo z okužene oziroma bolne živali na zdravo, lahko pa tudi na ljudi (zoonoze). Med te bolezni spadajo številne bolezni z zelo različnimi simptomi, velikokrat specifičnimi glede na virulentnost povzročitelja (sposobnost povzročitelja, da povzroči bolezen). Znaki bolezni se lahko pojavijo kmalu po okužbi, v nekaj dneh (na primer influenza), ali pa se bolezen razvija počasi, lahko tudi več mesecev ali let (na primer tuberkuloza). Med njimi so bolezni, ki so lokalizirane in zajamejo le določen organ ali pa so generalizirane in je prizadeto vse telo. Povzročitelji bolezni živali so virusi, bakterije, paraziti, glivice, plesni in prioni.

Med posebno nevarne bolezni živali spadajo slinavka in parkljevka (SIP), goveja kuga, kuga drobnice, pljučna kuga goved, vozličasti dermatitis, mrzlica doline Rift (RVF), osepnice ovc in koz, konjska kuga, afriška prašičja kuga (APK), klasična prašičja kuga (KPK), aviarna influenza (AI) in atipična kokošja kuga.

V RS so se po podatkih UVHVVR v preteklosti pojavile te epizootije nevarnih boleznih živali:

- atipična kokošja kuga leta 1966 na območju takratne občine Ptuj,
- slinavka in parkljevka leta 1968 na območju takratnih občin Sežana, Postojna, Koper, Nova Gorica, Ajdovščina, Ilirska Bistrica, Logatec, Cerknica in Ljubljana;
- manjši izbruhi atipične kokošje kuge leta 1991,
- manjši pojav klasične prašičje kuge (KPK) leta 1992 ter nazadnje leta 1996,
- visoko patogena aviarna influenza (ptičja gripa, HPAI) pri prostoživečih pticah leta 2006 v severovzhodnem delu RS (Koblerjev zaliv, Maribor, Dogoš, Spodnji Duplek, Starše in Ptujsko jezero). Aviarna influenza se je znova pojavila leta 2017, 5. januarja tega leta je bila namreč potrjena visoko patogena aviarna influenza pri prostoživečih pticah. Ugotovljen takratni podtip boleznih H5N8 prizadene tako prostoživeče ptice (predvsem vodne) kot domačo perutnino. Prvi primer boleznih je bil potrjen pri treh poginjenih labodih grbcih (*Cygnus olor*), najdenih v ribniku v Pragerskem (občina Slovenska Bistrica). Od leta 2020 je v manjšem obsegu ves čas prisotna. Prvi primeri HPAI pri perutnini in pticah v ujetništvu (v živalskem vrtu) so bili potrjeni v letih 2021 in 2023. Leta 2024 so do maja še dvakrat odkrili pojav te boleznih pri prostoživečih pticah (labodih grbcih), in sicer v začetku februarja na območju občin Markovci, Hajdina in Ptuj ter aprila v Prekmurju.

V RS so bile z ukrepi zdravstvenega varstva živali v preteklosti zatrite oziroma uspešno nadzorovane bolezni živali, ki bi lahko povzročile večjo gospodarsko škodo in bile nevarne tudi za zdravje ljudi (na primer izbruha slinavke in parkljevke ni bilo vse od leta 1968), saj je bil izveden uspešen sistem nadzora ter izvajanja predpisanih ukrepov.

Odsotnost boleznih pri živalih je ključna za zagotavljanje zdravja ljudi in živali ter varne hrane. Posledice pojava boleznih živali se kažejo kot izguba dohodka na ravni posameznika oziroma gospodarstva (pogini in usmrtnitve živali) ter na ravni občine in države (omejitve pri trgovanju oziroma izvozu, pomanjkanje surovin za industrijo, omejen turizem idr.).

Poleg boleznih, ki jih poznamo že desetletja in stoletja, se pojavljajo nove oziroma se stare pojavljajo v novi, spremenjeni obliki. Prav tako se zaradi spremenjenih podnebnih

razmer in prilagoditve povzročiteljev stare bolezni širijo na območja, na katerih jih v preteklosti ni bilo.

Zaradi obsežnega prometa z živalmi in njihovimi proizvodi, sprememb v okolju, velikih koncentracij živali na določenih območjih ter drugih dejavnikov, kot so podnebne spremembe, pomenijo posebno nevarne bolezni živali grožnjo za zdravje živali v RS. To od nas zahteva pripravo in načrtovanje ukrepov ob pojavu posameznih posebno nevarnih bolezni živali.

Zaščita živali pred posebno nevarnimi boleznimi obsega sistem družbenih, skupinskih in posameznih dejavnosti ter ukrepov za njihovo preprečevanje, obvladovanje in zatiranje ter odstranjevanje njihovih posledic.

Uspešno preprečevanje in obvladovanje posebno nevarnih bolezni živali temelji na učinkovitem sistemu spremljanja in usklajenega delovanja veterinarskih ter drugih služb. Najpomembnejše je hitro in učinkovito ukrepanje ob pojavu bolezni živali, še posebno tistih, ki se pojavljajo kot epizootije. Poleg delovanja veterinarskih služb lahko tudi imetniki živali veliko naredijo za preprečevanje vnosa in širjenja bolezni živali.

Drugi del ocene ogroženosti predstavlja razvrščanje gospodarstev, občin in regij v pet razredov ogroženosti z vidika bolezni živali. Ti so bili izračunani na podlagi najnovejših podatkov o številu goveda, prašičev, drobnice in perutnine ter ob predpostavki, da pomeni večje število živali na nekem območju in obenem prisotnost gospodarstev z velikim številom živali večjo nevarnost za pojav in širjenje bolezni ter posledično težje zatiranje ter izkoreninjenje določene bolezni.

V RS smo leta 2020 ugotovili 31 gospodarstev, ki bi glede na številčnost živali bili najbolj ogroženi oziroma bi lahko predstavljali največji vir ogroženosti za pojav in širjenje posebno nevarnih bolezni živali.

Na podlagi števila živali v posamezni občini glede na število živali v »povprečni« občini in ob upoštevanju prisotnosti večjih ter velikih gospodarstev smo v razrede ogroženosti razvrstili tudi občine. Ker so bili uporabljeni isti podatki kot v verziji 3.0, veljajo še vedno ugotovitve iz ocene, verzija 3.0. Občin v najvišjem, petem razredu, je 10. Največ takih občin je v severovzhodnem delu RS, predvsem v Pomurski in Podravski regiji. Občine v Pomurski regiji so v najvišjem razredu predvsem zaradi velikega števila prašičev, občine v Podravski regiji pa zaradi velikega števila perutnine, obenem pa je to tudi

območje, kjer je veliko gospodarstev z velikim številom živali. Posamezni primeri takih občin so tudi v nekaterih drugih regijah, povezani pa so predvsem s prisotnostjo večjih kmetijskih gospodarstev. V četrti razred je razvrščenih 37 občin, največ iz Pomurske, Zahodnoštajerske, Podravske in Dolenjske regije. V oba najvišja razreda spada skupno 47 občin. V tretji razred ogroženosti spada 87 občin. V drugi razred je uvrščenih 50 občin, v prvi najnižji razred ogroženosti pa 28 občin.

Najbolj ogroženi regiji s stališča ogroženosti zaradi pojava posebno nevarnih bolezn živali sta Pomurska in Podravska, in sicer predvsem zaradi visokega števila prašičev in perutnine. V teh regijah je tudi največ gospodarstev z velikim številom živali. Večina regij je razvrščenih v tretji razred ogroženosti od petih, manj pa so ogrožene Zasavska, Koroška in Obalna regija.

Nedavni pojavi posebno nevarnih bolezn živali (visoko patogena aviarna influenza (AI)), bolezni, ki grozijo, da se bodo pojavile tudi v RS (npr. afriška prašičja kuga (APK)), in morebitne posledice nevarnih bolezn živali, ki so se v RS že pojavile, kot so slinavka in parkljevka (SIP) ter klasična prašičja kuga (KPK), ter vse bolj intenzivne podnebne spremembe, ki lahko spremenijo načine in območja pojavljanja nekaterih bolezn, opominjajo, da so posebno nevarne bolezni živali pomemben in stalen dejavnik, ki v RS lahko ogrožajo zdravje živali in posredno ljudi. To je razvidno tudi iz te ocene ogroženosti, zato je treba veljavni državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu teh bolezn posodabljati, saj je temeljni načrt zaščite in reševanja ob pojavu posebno nevarnih bolezn živali v RS.

13 Razlaga okrajšav

AI	Aviarna influenza
APK	Afriška prašičja kuga
DDD	Dezinfekcija, dezinsekcija, deratizacija
DSNB	Državno središče za nadzor bolezni
EU	Evropska unija
HPAI	Visoko patogena aviarna influenza
IVZ	Inštitut RS za varovanje zdravja
KPK	Klasična prašičja kuga
LPAI	Nizko patogena aviarna influenza
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MKO	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
RS	Republika Slovenija
SIP	Slinavka in parkljevka
ZIRS	Zdravstvena inšpekcija Republike Slovenije
VD	Vozličasti dermatitis
VTEC	E-coli
VURS	Veterinarska uprava Republike Slovenije
WOAH	World Organisation for Animal Health – Svetovna organizacija za zdravje živali
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UVHVVR	Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

14 Viri podatkov in vsebin za pripravo ocene ogroženosti

- 1) UVHVVR, 2016. Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali, verzija 2.0, Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, MKGP, 2016.
- 2) UVHVVR, 2024. Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali, verzija 3.0, Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, MKGP, 2024.
- 3) UVHVVR, 2019; informacije in podatki, ki so bili pripravljene ali pridobljeni na UVHVVR za potrebe priprave verzije ocene ogroženosti 3.0.
- 4) Statistični urad RS. Spletna stran Statističnega urada RS: <http://www.stat.si/>; podatki, ki so bili uporabljeni za prvo in drugo verzijo te ocene ogroženosti.
- 5) UVHVVR; podatki, ki so bili uporabljeni v prvi in drugi verziji te ocene ogroženosti.
- 6) MKO; podatki takratnega Ministrstva za kmetijstvo in okolje, ki so bili uporabljeni v prvi in drugi verziji te ocene ogroženosti.
- 7) MNZ, 2020; pripombe, prejete na predlog ocene, verzija 3.0.
- 8) MOP, 2020; pripombe, prejete na predlog ocene, verzija 3.0.
- 9) spletna stran UVHVVR v okviru GOV.SI.

15 Priloge

- Pregled gospodarstev, ki so uvrščena v tretji ali višji razred ogroženosti,
- Preglednice o številu goveda, prašičev, drobnice in perutnine leta 2019.

Preglednica 14: Pregled gospodarstev v RS, ki so glede na merila ogroženosti za gospodarstva uvrščena v tretji ali višji razred ogroženosti. Stanje za 2019 (1. 2. 2019 za prašiče, drobnico in perutnino, 1. 6. 2019 za govedo) Vir (razen za podatke v zadnjem stolpcu): UVHVVR, 2019

Naslov gospodarstva	Občina	Regija	Število živali	Razred ogroženosti
GOVEDO				
Noršinci 62	Moravske Toplice	Pomurska	821	3
Cundrovec 21	Brežice	Posavska	739	3
Spodnje Verjane 7	Sv. Trojica	Vzhodnoštajerska	714	3
Depala vas 49	Domžale	Ljubljanska	670	3
Šetarova	Lenart	Vzhodnoštajerska	559	3
Mlaka pri Kočevju 37	Kočevje	Ljubljanska	544	3
Poljče 50	Radovljica	Gorenjska	508	3
Zlatoličje 48a	Starše	Vzhodnoštajerska	508	3
PRAŠIČI				
Željne 80	Kočevje	Ljubljanska	18.381	5
Rakičan, Jezera 49	Murska Sobota	Pomurska	8771	4
Pristava pri Leskovcu 40	Krško	Posavska	8432	4
Cven 107	Ljutomer	Pomurska	3081	3
Ižakovci 188	Beltinci	Pomurska	2521	3
Središče ob Dravi, Bercetova ulica 26,	Središče ob Dravi	Podravska	2331	3
Ljutomer, Soboška cesta 55	Ljutomer	Pomurska	2034	3
Kremberk 55	Sveta Ana	Vzhodnoštajerska	1889	3
Lokve 122	Črnomelj	Dolenjska	1876	3
PERUTNINA				
Trnovec 1 b	Videm	Podravska	691.348	5
Sobetinci 42 b	Markovci	Podravska	410.000	4
Kamnik, Korenova cesta 2	Kamnik	Ljubljanska	206.439	4
Kal 1	Pivka	Notranjska	160.000	3
Neverke 30 (dva upravljalca)	Pivka	Notranjska	100.000 + 60.000	3
Dobrovnik 115 b	Dobrovnik	Pomurska	130.000	3

Naslov gospodarstva	Občina	Regija	Število živali	Razred ogroženosti
Bučočovci	Križevci	Pomurska	128.000	3
Voglajna 8	Šentjur	Zahodnoštajerska	119.350	3
območje Pristave pri Mestinju	Šmarje pri Jelšah	Zahodnoštajerska	110.000	3
Zagojčiči 30	Gorišnica	Podravska	100.000	3
Njiverce – vas 41	Kidričevo	Pomurska	95.486	3
Orešje 129	Ptuj	Podravska	85.000	3
Sela 41	Videm	Podravska	79.387	3
Varpolje 35	Rečica ob Savinji	Zahodnoštajerska	76.761	3

Preglednica 15: Podatki o številu goveda po občinah. Stanje: 1. junij 2019.

Vir: UVHVVR, 2019 (podatki v drugem, tretjem in četrtem stolpcu)

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
GORENJSKA	Bled	68	1644	2	2
(18 občin)	Bohinj	170	1630	2	2
	Cerklje na Gorenjskem	228	6472	3	3
	Gorenja vas - Poljane	411	5486	3	3
	Gorje	55	793	1	1
	Jesenice	56	624	1	1
	Jezerško	15	252	1	1
	Kranj	322	11.103	4	4
	Kranjska Gora	80	969	1	1
	Naklo	63	2488	3	3
	Preddvor	71	1457	2	2
	Radovljica	186	3304	3	3
	Šenčur	114	3895	3	3
	Škofja Loka	289	6058	3	3
	Tržič	136	1287	2	2
	Železniki	207	1831	2	2
	Žiri	127	1373	2	2
	Žirovnica	33	598	1	1
Gorenjska regija	SKUPAJ	2631	51.264		
SEVERNOPRIMORSKA	Ajdovščina	283	3361	3	3
(13 občin)	Bovec	21	278	1	1
	Brda	11	74	1	1
	Cerkno	271	2169	3	3
	Idrija	309	3953	3	3
	Kanal	69	872	1	1
	Kobarid	104	1526	2	2
	Miren - Kostanjevica	11	90	1	1
	Nova Gorica	123	1787	2	2
	Renče - Vogrsko	5	8	1	1
	Šempeter - Vrtojba	7	18	1	1
	Tolmin	296	3646	3	3
	Vipava	91	1071	2	1
Regija	Občina	Število gospo-	Število goveda	Razred ogroženosti	Razred ogroženosti

		darstev		občine 2015	občine 2020 in 2024
Severnoprimorska regija	SKUPAJ	1601	18.853		
DOLENJSKA	Črnomelj	222	3653	3	3
(15 občin)	Dolenjske Toplice	59	765	1	1
	Metlika	103	1491	2	2
	Mirna	57	931	1	1
	Mirna Peč	121	3413	3	3
	Mokronog - Trebelno	181	2739	3	3
	Novo mesto	388	4886	3	3
	Semič	102	1030	1	1
	Straža	45	1098	1	1
	Šentjernej	235	4061	3	3
	Šentrupert	109	1679	2	2
	Škocjan	186	2787	3	3
	Šmarješke Toplice	81	1650	2	2
	Trebnje	433	9062	4	4
	Žužemberk	221	2098	2	2
Dolenjska regija	SKUPAJ	2543	41.343		
KOROŠKA	Črna na Koroškem	95	978	1	1
(12 občin)	Dravograd	284	4267	3	3
	Mežica	50	693	1	1
	Mislinja	245	2711	3	3
	Muta	110	1811	2	2
	Podvelka	118	1595	2	2
	Prevalje	130	2439	3	3
	Radlje ob Dravi	164	3743	3	3
	Ravne na Koroškem	138	2069	2	2
	Ribnica na Pohorju	57	593	1	1
	Slovenj Gradec	457	7317	4	4
	Vuzenica	102	1418	2	2
Koroška regija	SKUPAJ	1950	29.634		
NOTRANJSKA	Bloke	99	1257	2	2
(10 občin)	Cerknica	239	2076	2	2
	Divača	57	643	1	1
	Hrpelje - Kozina	55	696	1	1
Regija	Občina	Število gospo- darstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020

					in 2024
	Ilirska Bistrica	274	2840	3	3
	Komen	33	257	1	1
	Loška dolina	79	884	1	1
	Pivka	149	2716	2	3
	Postojna	172	3728	3	3
	Sežana	78	718	1	1
Notranjska regija	SKUPAJ	1235	15.815		
OBALNA	Ankaran	1	4	1	1
(4 občine)	Koper	74	632	1	1
	Piran	5	10	1	1
	Izola	2	2	1	1
Obalna regija	SKUPAJ	82	648		
LJUBLJANSKA	Borovnica	62	833	1	1
(32 občin)	Brezovica	136	2792	3	3
	Dobrepolje	124	1271	2	2
	Dobrova - Polhov Gradec	256	4194	3	3
	Dol pri Ljubljani	97	1274	2	2
	Domžale	179	4813	3	3
	Grosuplje	255	4935	3	3
	Horjul	108	1403	2	2
	Ig	159	2637	3	3
	Ivančna Gorica	531	7393	4	4
	Kamnik	568	6463	3	3
	Kočevje	97	4008	3	3
	Komenda	54	1831	2	2
	Kostel	12	91	1	1
	Litija	447	5196	3	3
	Ljubljana	362	5057	3	3
	Logatec	253	4009	3	3
	Log - Dragomer	18	669	1	1
	Loški Potok	78	619	1	1
	Lukovica	258	2760	3	3
	Medvode	137	2878	3	3
	Mengeš	23	274	1	1
	Moravče	284	3025	3	3
Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020

					in 2024
	Osilnica	7	53	1	1
	Ribnica	163	1982	2	2
	Sodražica	43	255	1	1
	Škofljica	76	1248	2	2
	Šmartno pri Litiji	234	3390	3	3
	Trzin	8	191	1	1
	Velike Lašče	145	1578	2	2
	Vodice	77	2103	3	2
	Vrhnika	169	3778	3	3
Ljubljanska regija	SKUPAJ	5420	83.003		
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	90	1776	2	2
(22 občin)	Cerkvenjak	75	725	1	1
	Duplek	83	1672	2	2
	Hoče - Slivnica	84	2629	3	3
	Kungota	78	1511	2	2
	Lenart	147	3774	3	3
	Lovrenc na Pohorju	68	714	1	1
	Makole	95	1169	1	2
	Maribor	124	1957	2	2
	Miklavž na Drav. polju	12	546	1	1
	Oplotnica	144	2826	3	3
	Pesnica	176	4694	3	3
	Poljčane	83	1103	1	1
	Rače - Fram	103	4019	3	3
	Ruše	22	420	1	1
	Selnica ob Dravi	91	1411	2	2
	Slovenska Bistrica	552	11.909	4	4
	Starše	26	1603	2	3*
	Sv. Jurij v Slov. goricah	134	2452	3	3
	Sv. Trojica v Slov. goricah	81	2380	3	3
	Sveta Ana	100	2677	3	3
	Šentilj	96	1910	2	2
Vzhodnoštajerska regija	SKUPAJ	2464	53.877		
PODRAVSKA	Cirkulane	35	164	1	1
Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024

(19 občin)	Desternik	52	1211	2	2
	Dornava	26	497	1	1
	Gorišnica	25	878	1	1
	Hajdina	21	492	1	1
	Juršinci	52	1220	2	2
	Kidričevo	106	5583	3	3
	Majšperk	148	2697	3	3
	Markovci	20	408	1	1
	Ormož	278	5382	3	3
	Podlehnik	43	955	1	1
	Ptuj	65	2300	2	2
	Središče ob Dravi	49	1349	2	2
	Sv. Tomaž	116	2436	3	3
	Sv. Andraž v Slov. goricah	43	832	1	1
	Trnovska vas	48	1093	2	1
	Videm	123	2131	1	2
	Zavrč	11	76	1	1
	Žetale	106	940	1	1
Podravska regija	SKUPAJ	1367	30.644		
POMURSKA	Apače	42	804	1	1
(27 občin)	Beltinci	24	824	1	1
	Cankova	40	1238	2	2
	Črenšovci	18	359	1	1
	Dobrovnik	9	113	1	1
	Gornja Radgona	162	4768	3	3
	Gornji Petrovci	41	746	1	1
	Grad	18	342	1	1
	Hodoš	12	318	1	1
	Kobilje	6	108	1	1
	Križevci	71	2507	3	3
	Kuzma	12	395	1	1
	Lendava	25	525	3*	1
	Ljutomer	158	3340	3	3
	Moravske Toplice	101	2990	3	3
	Murska Sobota	34	1497	2	2
Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Odranci	5	76	1	1

	Puconci	142	2874	3	3
	Radenci	40	1110	1	1
	Razkrižje	11	43	1	1
	Rogašovci	46	910	1	1
	Sveti Jurij	110	3287	3	3
	Šalovci	47	479	1	1
	Tišina	44	1031	2	1
	Turnišče	11	290	1	1
	Velika Polana	13	178	1	1
	Veržej	38	813	1	1
Pomurska regija	SKUPAJ	1280	31.965		
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	84	1650	2	2
(33 občin)	Braslovče	115	2622	3	3
	Celje	263	3231	3	3
	Dobje	86	913	1	1
	Dobrna	127	1050	1	1
	Gornji Grad	143	2292	2	2
	Kozje	254	3448	3	3
	Laško	629	5854	3	3
	Ljubno	131	1405	2	2
	Luče	117	1263	2	2
	Mozirje	155	1752	2	2
	Nazarje	87	1251	2	2
	Podčetrtek	186	2322	3	3
	Polzela	131	2741	3	3
	Prebold	67	845	1	1
	Radeče	118	1093	2	1
	Rečica ob Savinji	83	1212	2	2
	Rogaška Slatina	269	3141	3	3
	Rogatec	133	986	1	1
	Slovenske Konjice	421	7857	4	4
	Solčava	40	395	1	1
	Šentjur	901	11.006	4	4
	Šmarje pri Jelšah	524	7685	4	4
Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Šmartno ob Paki	85	1111	1	1
	Šoštanj	228	4651	3	3

	Štore	115	859	1	1
	Tabor	77	1084	2	1
	Velenje	292	3156	3	3
	Vitanje	216	2807	3	3
	Vojnik	339	3012	3	3
	Vransko	154	1995	2	2
	Zreče	241	2745	3	3
	Žalec	295	5064	3	3
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	7106	92.498		
POSAVSKA	Brežice	337	5321	3	3
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	72	624	1	1
	Krško	580	7329	3	4
	Sevnica	701	8918	4	4
Posavska regija		1690	22.192		
ZASAVSKA	Hrastnik	123	988	1	1
(3 občine)	Trbovlje	116	818	1	1
	Zagorje ob Savi	459	4468	3	3
Zasavska regija	SKUPAJ	698	6274		
REPUBLIKA SLOVENIJA	SKUPAJ	30.067	478.010		

* Izjeme: Če je občina razvrščena v prvi ali drugi razred ogroženosti in ima na svojem območju večje gospodarstvo, ki je uvrščeno v tretji ali višji razred ogroženosti, je neposredno uvrščena v tretji razred ogroženosti. Taka je le občina Starše v Vzhodnoštajerski regiji.

Merila za uvrstitev občin glede na število živali v razrede ogroženosti:

	razred 1	do 1150 živali
	razred 2	nad 1150 do 2300 živali
	razred 3	nad 2300 do 6900 živali
	razred 4	nad 6900 do 20.700 živali
	razred 5	nad 20.700 živali

Preglednica 16: Podatki o številu prašičev po občinah. Stanje: 1. februar 2019.
Vir: UVHVVR, 2019 (podatki v drugem, tretjem in četrtem stolpcu)

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024	
GORENJSKA (18 občin)	Bled	4	6	1	1	
	Bohinj	9	23	1	1	
	Cerklje na Gorenjskem	4	58	1	1	
	Gorenja vas - Poljane	42	162	1	1	
	Gorje	11	23	1	1	
	Jesenice	6	41	1	1	
	Jezersko	2	4	1	1	
	Kranj	20	255	1	1	
	Kranjska Gora	3	10	1	1	
	Naklo	3	30	1	1	
	Preddvor	2	16	1	1	
	Radovljica	13	75	1	1	
	Šenčur	17	793	2	2	
	Škofja Loka	70	326	1	1	
	Trzič	20	239	1	1	
	Železniki	71	173	1	1	
	Žiri	6	22	1	1	
	Žirovnica	5	21	1	1	
Gorenjska regija	SKUPAJ	308	2277			
SEVERNOPRIMORSKA (13 občin)	Ajdovščina	52	486	1	1	
	Bovec	0	0	1	1	
	Brda	1	2	1	1	
	Cerkno	22	66	1	1	
	Idrija	37	98	1	1	
	Kanal	4	159	1	1	
	Kobarid	3	56	1	1	
	Miren - Kostanjevica	7	39	1	1	
	Nova Gorica	34	553	1	1	
	Renče - Vogrsko	7	93	1	1	
	Šempeter - Vrtojba	6	20	1	1	
	Tolmin	7	159	1	1	
	Vipava	26	142	1	1	
	Severnoprimorska regija	SKUPAJ	206	1873		

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
DOLENJSKA	Črnomelj	59	2920	3	3
(15 občin)	Dolenjske Toplice	9	85	1	1
	Metlika	37	395	1	1
	Mirna	6	20	1	1
	Mirna Peč	13	546	1	1
	Mokronog - Trebelno	25	82	1	1
	Novo mesto	89	535	2	1
	Semič	10	131	1	1
	Straža	11	176	1	1
	Šentjernej	126	1717	3	3
	Šentrupert	19	66	1	1
	Škocjan	85	1501	2	3
	Šmarješke Toplice	46	450	1	1
	Trebnje	43	333	1	1
	Žužemberk	23	118	1	1
Dolenjska regija	SKUPAJ	601	9075		
KOROŠKA	Črna na Koroškem	43	134	1	1
(12 občin)	Dravograd	104	535	1	1
	Mežica	33	171	1	1
	Mislinja	65	182	1	1
	Muta	59	157	2	1
	Podvelka	55	147	1	1
	Prevalje	80	338	1	1
	Radlje ob Dravi	90	282	1	1
	Ravne na Koroškem	68	266	1	1
	Ribnica na Pohorju	14	37	1	1
	Slovenj Gradec	135	635	1	2
	Vuzenica	46	496	1	1
Koroška regija	SKUPAJ	792	3380		
NOTRANJSKA	Bloke	0	0	1	1
(10 občin)	Cerknica	9	31	1	1
	Divača	8	77	1	1
	Hrpelje - Kozina	5	43	1	1
	Ilirska Bistrica	29	184	1	1
	Komen	7	29	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Loška dolina	1	1	1	1
	Pivka	31	84	1	1
	Postojna	14	331	1	1
	Sežana	24	580	1	1
Notranjska regija	SKUPAJ	128	1360		
OBALNA	Ankaran	0	0	1	1
(4 občine)	Koper	21	242	1	1
	Piran	3	9	1	1
	Izola	1	1	1	1
Obalna regija	SKUPAJ	25	252		
LJUBLJANSKA	Borovnica	2	6	1	1
(32 občin)	Brezovica	12	155	1	1
	Dobrepolje	7	28	1	1
	Dobrova - Polhov Gradec	15	98	1	1
	Dol pri Ljubljani	9	228	1	1
	Domžale	19	185	1	1
	Grosuplje	10	323	1	1
	Horjul	0	0	1	1
	Ig	4	8	1	1
	Ivančna Gorica	50	550	1	1
	Kamnik	28	69	1	1
	Kočevje	20	18.580	5	5
	Komenda	1	2	1	1
	Kostel	5	30	1	1
	Litija	46	442	1	1
	Ljubljana	30	507	1	1
	Logatec	16	69	1	1
	Log - Dragomer	2	9	1	1
	Loški Potok	2	8	1	1
	Lukovica	31	158	1	1
	Medvode	4	31	1	1
	Mengeš	1	3	1	1
	Moravče	24	130	1	1
	Osilnica	0	0	1	1
	Ribnica	4	9	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Sodražica	3	7	1	1
	Škofljica	3	10	1	1
	Šmartno pri Litiji	24	109	1	1
	Trzin	0	0	1	1
	Velike Lašče	4	30	1	1
	Vodice	2	5	1	1
	Vrhnika	8	51	1	1
Ljubljanska regija	SKUPAJ	386	21.840		
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	134	2335	3	3
(22 občin)	Cerkvenjak	113	2527	3	3
	Duplek	152	1142	2	2
	Hoče - Slivnica	75	1897	3	3
	Kungota	91	529	1	1
	Lenart	206	3533	3	3
	Lovrenc na Pohorju	27	89	1	1
	Makole	55	356	1	1
	Maribor	134	1254	2	3
	Miklavž na Drav. polju	21	984	1	2
	Oplotnica	67	408	1	1
	Pesnica	244	2238	3	3
	Poljčane	42	315	1	1
	Rače - Fram	81	1366	3	3
	Ruše	4	12	1	1
	Selnica ob Dravi	64	329	1	1
	Slovenska Bistrica	285	3125	3	3
	Starše	63	873	3	2
	Sv. Jurij v Slov. goricah	175	1358	3	3
	Sv. Trojica v Slov. goricah	112	1273	2	3
	Sveta Ana	154	7443	4	4
	Šentilj	173	1363	2	3
Vzhodnoštajerska regija	SKUPAJ	2472	34.749		
PODRAVSKA	Cirkulane	80	279	1	1
(19 občin)	Desternik	124	5036	3	4
	Dornava	70	1804	3	3
	Gorišnica	108	3252	3	3

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Hajdina	68	3002	3	3
	Juršinci	112	993	2	2
	Kidričevo	162	6896	4	4
	Majšperk	103	536	1	1
	Markovci	104	3014	3	3
	Ormož	488	4573	4	4
	Podlehnik	56	355	1	1
	Ptuj	147	1760	3	3
	Središče ob Dravi	83	4081	3	4
	Sv. Tomaž	152	794	2	2
	Sv. Andraž v Slov. goricah	81	2241	3	3
	Trnovska vas	90	1877	3	3
	Videm	188	1284	3	3
	Zavrč	37	121	1	1
	Žetale	76	207	1	1
Podravska regija	SKUPAJ	2329	42.105		
POMURSKA	Apače	112	5004	3	3
(27 občin)	Beltinci	167	5517	5	4
	Cankova	71	2258	3	4
	Črenšovci	94	929	3	2
	Dobrovnik	38	240	1	1
	Gornja Radgona	264	9104	4	4
	Gornji Petrovci	99	1006	2	2
	Grad	124	981	2	2
	Hodoš	18	163	1	1
	Kobilje	22	59	1	1
	Križevci	156	9939	5	4
	Kuzma	65	525	2	1
	Lendava	119	537	2	1
	Ljutomer	379	15.640	5	5
	Moravske Toplice	274	3823	4	4
	Murska Sobota	124	12.259	5	5
	Odranci	67	891	2	2
	Puconci	272	7419	4	4
	Radenci	105	2633	3	3
	Razkrižje	51	578	2	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Rogašovci	152	1547	3	3
	Sveti Jurij	158	7674	4	4
	Šalovci	134	985	3	2
	Tišina	164	5431	4	4
	Turnišče	94	893	2	2
	Velika Polana	53	251	1	1
	Veržej	49	1258	2	3
Pomurska regija	SKUPAJ	3425	97.544		
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	53	1083	3	2
(33 občin)	Braslovče	69	717	1	2
	Celje	71	310	1	1
	Dobje	28	88	1	1
	Dobrna	31	65	1	1
	Gornji Grad	33	101	1	1
	Kozje	94	812	2	2
	Laško	178	543	1	1
	Ljubno	32	122	1	1
	Luče	38	89	1	1
	Mozirje	36	114	1	1
	Nazarje	19	47	1	1
	Podčetrtek	81	760	2	2
	Polzela	51	212	1	1
	Prebold	46	183	1	1
	Radeče	27	182	1	1
	Rečica ob Savinji	18	40	1	1
	Rogaška Slatina	139	575	1	1
	Rogatec	78	286	1	1
	Slovenske Konjice	215	1361	2	3
	Solčava	15	40	1	1
	Šentjur	307	1250	2	3
	Šmarje pri Jelšah	242	2341	3	3
	Šmartno ob Paki	27	67	1	1
	Šoštanj	52	415	1	1
	Štore	30	99	1	1
	Tabor	29	199	1	1
	Velenje	85	279	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Vitanje	50	208	1	1
	Vojnik	65	168	1	1
	Vransko	36	110	1	1
	Zreče	89	387	1	1
	Žalec	110	761	2	2
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	2474	14.014		
POSAVSKA	Brežice	427	5303	4	4
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	35	102	1	1
	Krško	405	12.723	5	5
	Sevnica	232	1953	3	3
Posavska regija		1099	20.081		
ZASAVSKA	Hrastnik	23	64	1	1
(3 občine)	Trbovlje	11	50	1	1
	Zagorje ob Savi	50	205	1	1
Zasavska regija	SKUPAJ	84	319		
REPUBLIKA SLOVENIJA	SKUPAJ	14.329	248.869		

Merila za uvrstitev občin glede na število živali v razrede ogroženosti:

	razred 1	do 600 živali
	razred 2	Nad 600 do 1200 živali
	razred 3	nad 1200 do 3600 živali
	razred 4	nad 3600 do 10.800 živali
	razred 5	nad 10.800 živali

Preglednica 17: Podatki o številu drobnice po občinah. Stanje: 1. februar 2019.

Vir: UVHVVR, 2019 (podatki v drugem, tretjem in četrtem stolpcu)

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
GORENJSKA (18 občin)	Bled	26	854	3	3
	Bohinj	62	853	2	3
	Cerklje na Gorenjskem	24	484	1	2
	Gorenja vas - Poljane	65	1098	3	3
	Gorje	23	429	2	2
	Jesenice	58	896	3	3
	Jezersko	21	836	2	3
	Kranj	28	208	1	1
	Kranjska Gora	54	1336	3	3
	Naklo	7	21	1	1
	Preddvor	22	364	1	2
	Radovljica	62	754	2	3
	Šenčur	16	632	1	2
	Škofja Loka	49	882	2	2
	Tržič	72	1303	3	3
	Železniki	50	896	3	3
	Žiri	28	168	1	1
	Žirovnica	25	706	2	2
Gorenjska regija	SKUPAJ	692	12.720		
SEVERNOPRIMORSKA (13 občin)	Ajdovščina	65	996	3	3
	Bovec	67	3333	4	4
	Brda	10	251	1	1
	Cerkno	109	2380	4	4
	Idrija	89	1602	3	3
	Kanal	37	696	3	2
	Kobarid	128	2904	4	4
	Miren - Kostanjevica	9	120	1	1
	Nova Gorica	74	920	2	3
	Renče - Vogrsko	11	257	1	1
	Šempeter - Vrtojba	6	41	1	1
	Tolmin	214	3558	4	4
	Vipava	15	415	2	2
Severnoprimorska regija	SKUPAJ	834	17.473		

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
DOLENJSKA	Črnomelj	345	7684	5	5
(15 občin)	Dolenjske Toplice	18	277	2	1
	Metlika	101	2753	4	4
	Mirna	24	391	1	2
	Mirna Peč	15	120	1	1
	Mokronog - Trebelno	33	434	2	2
	Novo mesto	191	2587	4	4
	Semič	100	2826	4	4
	Straža	21	320	1	1
	Šentjernej	65	819	2	3
	Šentrupert	48	794	2	3
	Škocjan	26	246	1	1
	Šmarješke Toplice	22	374	2	2
	Trebnje	61	1031	3	3
	Žužemberk	49	916	3	3
Dolenjska regija	SKUPAJ	1119	21.572		
KOROŠKA	Črna na Koroškem	64	734	2	2
(12 občin)	Dravograd	93	1082	3	3
	Mežica	20	307	1	1
	Mislinja	41	297	2	1
	Muta	38	480	2	2
	Podvelka	53	764	2	3
	Prevalje	35	379	2	2
	Radlje ob Dravi	53	659	3	2
	Ravne na Koroškem	42	365	2	1
	Ribnica na Pohorju	12	230	1	1
	Slovenj Gradec	102	1118	3	3
	Vuzenica	28	516	2	2
Koroška regija	SKUPAJ	581	6931		
NOTRANJSKA	Bloke	15	247	1	1
(10 občin)	Cerknica	45	986	3	3
	Divača	40	2598	4	4
	Hrpelje - Kozina	27	811	2	3
	Ilirska Bistrica	122	3570	4	4
	Komen	30	537	2	2

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Loška dolina	29	573	1	2
	Pivka	76	3165	4	4
	Postojna	45	1694	3	3
	Sežana	51	1602	3	3
Notranjska regija	SKUPAJ	480	15.783		
OBALNA	Ankaran	0	0	1	1
(4 občine)	Koper	48	915	3	3
	Piran	7	56	1	1
	Izola	9	72	1	1
Obalna regija	SKUPAJ	64	1043		
LJUBLJANSKA	Borovnica	11	206	1	1
(32 občin)	Brezovica	17	321	1	1
	Dobrepolje	25	348	2	1
	Dobrova - Polhov Gradec	38	792	2	3
	Dol pri Ljubljani	13	87	1	1
	Domžale	22	220	1	1
	Grosuplje	36	249	1	1
	Horjul	25	427	1	2
	Ig	16	225	1	1
	Ivančna Gorica	92	1728	3	1
	Kamnik	141	2399	4	4
	Kočevje	106	4069	4	4
	Komenda	2	4	1	1
	Kostel	19	704	2	2
	Litija	120	1612	3	3
	Ljubljana	74	739	2	2
	Logatec	46	518	2	2
	Log - Dragomer	4	32	1	1
	Loški Potok	18	253	1	1
	Lukovica	56	933	3	3
	Medvode	24	382	2	2
	Mengeš	2	9	1	1
	Moravče	36	347	1	1
	Osilnica	8	106	1	1
	Ribnica	40	534	2	2






Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Sodražica	9	140	1	1
	Škofljica	11	131	1	1
	Šmartno pri Litiji	63	956	3	3
	Trzin	1	1	1	1
	Velike Lašče	41	588	2	2
	Vodice	12	236	1	1
	Vrhnika	22	563	2	2
Ljubljanska regija	SKUPAJ	1150	19.859		
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	34	264	1	1
(22 občin)	Cerkvenjak	26	369	1	2
	Duplek	25	277	1	1
	Hoče - Slivnica	25	426	2	2
	Kungota	46	951	3	3
	Lenart	34	452	1	2
	Lovrenc na Pohorju	27	586	2	2
	Makole	24	372	1	1
	Maribor	71	1182	3	3
	Miklavž na Drav. polju	0	0	1	1
	Oplotnica	17	317	1	1
	Pesnica	73	1268	3	3
	Poljčane	15	231	1	1
	Rače - Fram	13	223	1	1
	Ruše	14	336	1	1
	Selnica ob Dravi	39	651	2	2
	Slovenska Bistrica	87	1056	3	3
	Starše	3	13	1	1
	Sv. Jurij v Slov. goricah	34	336	1	1
	Sv. Trojica v Slov. goricah	25	327	1	1
	Sveta Ana	30	203	1	1
	Šentilj	61	755	2	3
Vzhodnoštajerska regija	SKUPAJ	723	10.595		
PODRAVSKA	Cirkulane	39	703	2	2
(19 občin)	Desternik	10	141	1	1
	Dornava	12	131	1	1
	Gorišnica	13	149	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Hajdina	6	49	1	1
	Juršinci	24	249	1	1
	Kidričevo	7	54	1	1
	Majšperk	35	596	2	2
	Markovci	9	32	1	1
	Ormož	56	670	3	2
	Podlehnik	43	586	1	2
	Ptuj	35	438	1	2
	Središče ob Dravi	7	66	1	1
	Sv. Tomaž	15	131	1	1
	Sv. Andraž v Slov. goricah	13	127	1	1
	Trnovska vas	8	39	1	1
	Videm	54	726	3	2
	Zavrč	26	594	2	2
	Žetale	33	372	1	1
Podravska regija	SKUPAJ	445	5853		
POMURSKA	Apače	15	205	1	1
(27 občin)	Beltinci	11	73	1	1
	Cankova	10	44	1	1
	Črenšovci	8	79	1	1
	Dobrovnik	2	5	1	1
	Gornja Radgona	32	275	1	1
	Gornji Petrovci	20	378	1	2
	Grad	18	204	1	1
	Hodoš	3	13	1	1
	Kobilje	3	11	1	1
	Križevci	7	37	1	1
	Kuzma	15	153	1	1
	Lendava	29	303	1	1
	Ljutomer	58	828	2	3
	Moravske Toplice	41	468	1	2
	Murska Sobota	10	90	1	1
	Odranci	1	7	1	1
	Puconci	35	297	1	1
	Radenci	16	316	1	1
	Razkrižje	12	61	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Rogašovci	23	290	1	1
	Sveti Jurij	29	260	1	1
	Šalovci	18	317	1	1
	Tišina	20	96	1	1
	Turnišče	2	57	1	1
	Velika Polana	5	58	1	1
	Veržej	2	9	1	1
Pomurska regija	SKUPAJ	445	4934		
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	30	303	1	1
(33 občin)	Braslovče	23	310	1	1
	Celje	49	614	2	2
	Dobje	12	100	1	1
	Dobrna	31	371	2	1
	Gornji Grad	19	947	3	3
	Kozje	46	622	2	2
	Laško	156	1793	3	3
	Ljubno	53	1227	4	3
	Luče	40	936	3	3
	Mozirje	26	298	1	1
	Nazarje	29	693	3	2
	Podčetrtek	46	477	2	2
	Polzela	24	395	2	2
	Prebold	22	366	1	1
	Radeče	36	367	1	1
	Rečica ob Savinji	14	386	2	2
	Rogaška Slatina	55	966	3	3
	Rogatec	14	212	1	1
	Slovenske Konjice	33	442	2	2
	Solčava	30	507	2	2
	Šentjur	140	2450	3	4
	Šmarje pri Jelšah	77	1196	3	1
	Šmartno ob Paki	12	496	2	2
	Šoštanj	47	655	2	2
	Štore	33	354	2	1
	Tabor	21	310	1	1
	Velenje	56	838	3	3

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Vitanje	15	225	1	1
	Vojnik	75	905	3	3
	Vransko	28	452	2	2
	Zreče	46	847	3	3
	Žalec	48	477	2	2
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	1386	21.537		
POSAVSKA	Brežice	182	2580	4	4
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	25	386	1	1
	Krško	181	2705	4	4
	Sevnica	187	3624	4	4
Posavska regija		575	9295		
ZASAVSKA	Hrastnik	36	371	2	1
(3 občine)	Trbovlje	21	416	2	2
	Zagorje ob Savi	123	2615	4	4
Zasavska regija	SKUPAJ	180	3402		
REPUBLIKA SLOVENIJA	SKUPAJ	8674	150.997		

Merila za uvrstitev občin glede na število živali v razrede ogroženosti:

	razred 1	do 375 živali
	razred 2	nad 375 do 750 živali
	razred 3	nad 750 do 2250 živali
	razred 4	nad 2250 do 6750 živali
	razred 5	nad 6750 živali

Preglednica 18: Podatki o številu perutnine po občinah. Stanje: 1. februar 2019.

Vir: UVHVVR, 2019 (podatki v drugem, tretjem in četrtem stolpcu)

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
GORENJSKA (18 občin)	Bled	49	978	1	1
	Bohinj	96	1485	1	1
	Cerklje na Gorenjskem	107	5592	1	1
	Gorenja vas-Poljane	227	3526	1	1
	Gorje	43	867	1	1
	Jesenice	44	737	1	1
	Jezersko	9	183	1	1
	Kranj	162	9371	1	1
	Kranjska Gora	59	1178	1	1
	Naklo	45	3392	1	1
	Preddvor	44	1238	1	1
	Radovljica	156	3001	1	1
	Šenčur	68	18.485	1	2
	Škofja Loka	162	8151	1	1
	Tržič	99	1759	1	1
	Železniki	142	2110	1	1
	Žiri	50	822	1	1
	Žirovnica	32	417	1	1
Gorenjska regija	SKUPAJ	1594	63.292		
SEVERNOPRIMORSKA (13 občin)	Ajdovščina	161	70.889	3	3
	Bovec	36	423	1	1
	Brda	10	196	1	1
	Cerkno	219	1982	1	1
	Idrija	253	2882	1	1
	Kanal	50	573	1	1
	Kobarid	86	718	1	1
	Miren - Kostanjevica	35	14.103	3	1
	Nova Gorica	148	41.424	3	3
	Renče - Vogrsko	44	690	1	1
	Šempeter - Vrtojba	21	467	1	1
	Tolmin	209	3621	1	1
	Vipava	54	34.731	3	3
Severnoprimorska regija	SKUPAJ	1326	172.699		

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
DOLENJSKA	Črnomelj	542	9472	1	1
(15 občin)	Dolenjske Toplice	97	4492	1	1
	Metlika	309	5372	2	1
	Mirna	64	769	1	1
	Mirna Peč	101	1085	2	1
	Mokronog - Trebelno	205	16.750	1	2
	Novo mesto	570	19.681	1	2
	Semič	175	2204	1	1
	Straža	81	928	1	1
	Šentjernej	331	11.015	1	1
	Šentrupert	125	7670	1	1
	Škocjan	195	3039	1	1
	Šmarješke Toplice	112	1939	1	1
	Trebnje	471	14.949	1	1
	Žužemberk	244	2696	1	1
Dolenjska regija	SKUPAJ	3622	102.061		
KOROŠKA	Črna na Koroškem	75	1354	1	1
(12 občin)	Dravograd	179	16.617	2	
	Mežica	43	643	1	1
	Mislinja	164	2024	1	1
	Muta	61	1108	2	2
	Podvelka	102	13.112	1	1
	Prevalje	100	1775	1	1
	Radlje ob Dravi	127	138.088	4	4
	Ravne na Koroškem	92	1400	1	1
	Ribnica na Pohorju	43	17.333	1	2
	Slovenj Gradec	172	15.462	1	1
	Vuzenica	75	61.584	2	3
Koroška regija	SKUPAJ	1233	270.500		
NOTRANJSKA	Bloke	24	301	1	1
(10 občin)	Cerknica	69	1185	2	2
	Divača	71	10.809	1	1
	Hrpelje - Kozina	37	772	1	1
	Ilirska Bistrica	143	93.924	4	3
	Komen	59	860	2	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Loška dolina	29	25.401	1	2
	Pivka	48	590.035	5	5
	Postojna	62	1285	2	2
	Sežana	119	46.713	3	3
Notranjska regija	SKUPAJ	661	771.285		
OBALNA	Ankaran	2	58	1	1
(4 občine)	Koper	154	3378	1	1
	Piran	32	754	1	1
	Izola	22	522	1	1
Obalna regija	SKUPAJ	210	4712		
LJUBLJANSKA	Borovnica	35	498	1	1
(32 občin)	Brezovica	68	1785	1	1
	Dobropolje	89	1396	1	1
	Dobrova - Polhov Gradec	158	3583	1	1
	Dol pri Ljubljani	47	1698	1	1
	Domžale	106	80.881	3	3
	Grosuplje	198	3339	1	1
	Horjul	48	815	1	1
	Ig	63	1946	1	1
	Ivančna Gorica	409	5996	1	1
	Kamnik	204	215.650	5	5
	Kočevje	38	1035	3	1
	Komenda	22	1824	1	1
	Kostel	6	120	1	1
	Litija	355	8279	1	1
	Ljubljana	168	64.266	1	3
	Logatec	192	2873	1	1
	Log - Dragomer	16	355	1	1
	Loški Potok	7	66	1	1
	Lukovica	188	40.107	3	3
	Medvode	58	1186	1	1
	Mengeš	13	16.953	2	2
	Moravče	160	2046	1	1
	Osilnica	6	76	1	1
	Ribnica	139	1801	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Sodražica	15	169	1	1
	Škofljica	29	1573	1	1
	Šmartno pri Litiji	189	2709	1	1
	Trzin	3	80	1	1
	Velike Lašče	58	814	1	1
	Vodice	40	3810	1	1
	Vrhnika	87	5555	1	1
Ljubljanska regija	SKUPAJ	3214	473.284		
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	153	2748	1	1
(22 občin)	Cerkvenjak	115	14.640	2	1
	Duplek	133	24.143	1	1
	Hoče - Slivnica	113	3368	1	1
	Kungota	122	14.745	1	1
	Lenart	203	9383	3	1
	Lovrenc na Pohorju	54	4335	1	1
	Makole	78	11.413	2	1
	Maribor	199	4569	1	1
	Miklavž na Drav. polju	29	2889	1	1
	Oplotnica	89	14.164	3	1
	Pesnica	278	18.466	2	2
	Poljčane	76	17.643	1	2
	Rače - Fram	92	80.526	4	3
	Ruše	23	400	1	1
	Selnica ob Dravi	90	6462	1	1
	Slovenska Bistrica	399	207.430	5	4
	Starše	103	18.516	1	2
	Sv. Jurij v Slov. goricah	180	3190	1	1
	Sv. Trojica v Slov. goricah	135	2908	1	1
	Sveta Ana	180	11.649	1	1
	Šentilj	228	3674	1	1
Vzhodnoštajerska regija	SKUPAJ	3072	477.261		
PODRAVSKA	Cirkulane	108	9254	1	1
(19 občin)	Desternik	105	108.755	4	4
	Dornava	78	74.155	1	3
	Gorišnica	115	123.411	5	3

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Hajdina	78	98.893	4	3
	Juršinci	104	35.394	3	3
	Kidričevo	147	356.053	5	5
	Majšperk	132	49.849	4	3
	Markovci	132	471.209	3	5
	Ormož	511	158.762	2	4
	Podlehnik	72	15.135	1	1
	Ptuj	147	152.188	5	4
	Središče ob Dravi	111	41.467	1	3
	Sv. Tomaž	166	3098	4	1
	Sv. Andraž v Slov. goricah	73	179.263	1	4
	Trnovska vas	77	42.618	3	3
	Videm	225	841.173	5	5
	Zavrč	56	770	1	1
	Žetale	86	22.749	2	2
Podravska regija	SKUPAJ	2523	2.784.196		
POMURSKA	Apače	143	43.984	3	3
(27 občin)	Beltinci	149	3049	1	1
	Cankova	66	920	1	1
	Črenšovci	131	39.568	1	3
	Dobrovnik	52	131.041	4	4
	Gornja Radgona	255	12.395	1	1
	Gornji Petrovci	46	131.217	3	4
	Grad	93	11.708	1	1
	Hodoš	15	301	1	1
	Kobilje	24	373	1	1
	Križevci	101	131.089	4	4
	Kuzma	38	627	1	1
	Lendava	209	12.824	1	1
	Ljutomer	337	18.335	1	2
	Moravske Toplice	215	19.248	1	2
	Murska Sobota	77	1692	1	1
	Odranci	39	587	1	1
	Puconci	160	289.685	3	4
	Radenci	78	1432	1	1
	Razkrižje	66	19.239	1	2

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Rogašovci	130	2049	1	1
	Sveti Jurij	149	17.516	2	2
	Šalovci	72	957	1	1
	Tišina	113	17.928	1	2
	Turnišče	62	25.135	1	2
	Velika Polana	49	1187	1	1
	Veržej	28	798	1	1
Pomurska regija	SKUPAJ	2897	934.884		
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	102	1552	1	1
(33 občin)	Braslovče	107	30.669	2	2
	Celje	195	3873	1	1
	Dobje	43	1105	1	1
	Dobrna	75	1291	1	1
	Gornji Grad	33	41.213	3	3
	Kozje	240	3506	1	1
	Laško	434	28.282	3	2
	Ljubno	97	38.384	2	3
	Luče	98	729	1	
	Mozirje	73	9179	3	1
	Nazarje	21	322	2	1
	Podčetrtek	196	3466	1	1
	Polzela	83	32.331	3	2
	Prebold	37	25.771	2	2
	Radeče	102	1381	1	1
	Rečica ob Savinji	46	105.510	1	4
	Rogaška Slatina	303	5539	2	1
	Rogatec	140	2020	1	1
	Slovenske Konjice	301	78.734	3	3
	Solčava	28	326	1	1
	Šentjur	553	218.092	4	4
	Šmarje pri Jelšah	489	117.575	4	4
	Šmartno ob Paki	68	41.961	3	3
	Šoštanj	148	2368	1	1
	Štore	70	995	1	1
	Tabor	46	35.273	1	2
	Velenje	221	2723	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2020 in 2024
	Vitanje	139	1675	1	1
	Vojnik	231	2840	1	1
	Vransko	59	4311	1	1
	Zreče	167	2522	3	3
	Žalec	210	50.671	3	3
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	5155	896.189		
POSAVSKA	Brežice	1087	21.621	2	2
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	106	1473	1	1
	Krško	951	42.936	1	3
	Sevnica	579	26.156	2	2
Posavska regija		2723	92.186		
ZASAVSKA	Hrastnik	80	18.925	1	2
(3 občine)	Trbovlje	70	8169	1	1
	Zagorje ob Savi	317	16.980	2	2
Zasavska regija	SKUPAJ	467	44.074		
REPUBLIKA SLOVENIJA	SKUPAJ	28.697	7.086.623		

Merila za uvrstitev občin glede na število živali v razrede ogroženosti:

	razred 1	do 16.500 živali
	razred 2	nad 16.500 do 33.000 živali
	razred 3	nad 33.000 do 99.000 živali
	razred 4	nad 99.000 do 297.000 živali
	razred 5	nad 297.000 živali

Preglednica 19: Število glav govedi in prašičev po regijah leta 2019 (govedo 1. 6. 2019, prašiči 1. 2. 2019). Vir: UVHVVR, 2019 (razen za podatke v četrtem in sedmem stolpcu)

Regija	Število glav govedi	% od glav govedi v RS	Parcialni razred ogroženosti	Število prašičev	% od prašičev v RS	Parcialni razred ogroženosti
Gorenjska	51.264	10,7	3	2277	0,9	1
Severnoprimorska	18.853	3,9	1	1873	0,8	1
Dolenjska	41.343	8,6	2	9075	3,6	1
Koroška	29.634	6,2	2	3380	1,4	1
Notranjska	15.815	3,3	1	1360	0,5	1
Obalna	648	0,1	1	252	0,1	1
Ljubljanska	83.003	17,4	3	21.840	8,8	2
Vzhodnoštajerska	53.877	11,2	3	34.749	14,0	3
Podravska	30.644	6,4	2	42.105	16,9	3
Pomurska	31.965	6,7	2	97.544	39,2	5
Zahodnoštajerska	92.498	19,3	3	14.014	5,6	2
Posavska	22.192	4,6	1	20.081	8,1	2
Zasavska	6274	1,3	1	319	0,1	1
SKUPAJ	478.010			248.869		

Preglednica 20: Število in delež drobnice ter perutnine po regijah leta 2019 (1. 2. 2019). Vir: UVHVVR, 2019 (razen za podatke v četrtem in sedmem stolpcu)

Regija	Število drobnice	% od drobnice v RS	Parcialni razred ogroženosti	Število perutnine	% od perutnine v RS	Parcialni razred ogroženosti
Gorenjska	12.720	8,4	2	63.292	0,9	1
Severnoprimorska	17.473	11,6	3	172.699	2,4	1
Dolenjska	21.572	14,2	3	102.061	1,4	1
Koroška	6931	4,6	1	270.500	3,8	1
Notranjska	15.783	10,5	3	771.285	10,9	3
Južnoprimorska	1043	0,7	1	4712	0,1	1
Ljubljanska	19.859	13,1	3	473.284	6,7	2
Vzhodnoštajerska	10.595	7,0	2	477.261	6,7	2
Podravska	5853	3,9	1	2.784.196	39,3	5
Pomurska	4934	3,3	1	934.884	13,2	3
Zahodnoštajerska	21.537	14,3	3	896.189	12,7	3
Posavska	9295	6,2	2	92.186	1,3	1
Zasavska	3402	2,2	1	44.074	0,6	1
SKUPAJ	150.997			7.086.623		